

**JIHOČESKÁ UNIVERSITA V ČESKÝCH
BUDĚJOVICÍCH**

Ekonomická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2010

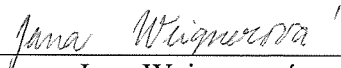
Jana Weignerová

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, o to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Třebíči dne 10. 9. 2010

Jana Weignerová

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji vedoucí práce Ing. Haně Hlaváčkové za odborné vedení, které mi pomohlo ke zdárnému dokončení diplomové práce.

JIHOČESKÁ UNIVERZITA v Českých Budějovicích

Studentská 13, České Budějovice

Ekonomická fakulta

Katedra účetnictví a financí

Studijní program: N6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

Pohledávky a jejich řízení ve společnosti ENVIRO-EKOANALYTIKA, s.r.o.

Diplomová práce

Zpracovala: Bc. Jana Weignerová

studentka 2. ročníku navazujícího studia VŠ

Vedoucí práce: Ing. Hana Hlaváčková

odborný asistent

2010

OBSAH:

1. Úvod	3
2. Pohledávky	4
2.1 Vznik pohledávky	4
2.2 Možné příčiny vzniku pohledávek	4
2.3 Dlouhodobé a krátkodobé pohledávky	6
2.4 Oceňování pohledávek z obchodních vztahů	8
3. Zajištění pohledávek	10
3.1 Smluvní pokuta	10
3.2 Ručení	11
3.3 Uznání pohledávky – závazku	11
3.4 Bankovní záruka	13
3.5 Srážka ze mzdy	14
3.6 Příkázání pohledávky	15
3.7 Prodej movitých věcí a nemovitostí	16
4. Dokumentární inkaso a akreditiv	16
4.1 Dokumentární inkaso	17
4.1.1 Průběh dokumentárního inkasa	18
4.2 Dokumentární akreditiv	19
4.2.1 Průběh dokumentárního akreditivu	21
4.2.2 Druhy dokumentárního akreditivu	22
4.2.3 Výhody dokumentárního akreditivu	27
5. Rizikové a nedobytné pohledávky	27
5.1 Rizikové pohledávky	27
5.2 Nedobytné pohledávky.....	29
5.2.1 Zápočet pohledávek	30
5.2.2 Postoupení pohledávek	31
5.2.3 Odpis pohledávek	33
5.2.4 Opravné položky k pohledávkám	35
5.2.5 Upomínka	36
6. Evidence a řízení pohledávek	37
6.1 Evidence pohledávek	37
6.2 Řízení pohledávek	37
6.2.1 Outsourcing	39
7. Vymáhání pohledávek	40
7.1 Telefonický kontakt	41
7.2 Osobní kontakt	41
7.3 Písemné upomínky	42
7.4 Externí agentury	42
7.5 Soudní vymáhání	42
7.6 Exekuce	43
7.7 Konkurz	44
8. Směnky	45
8.1 Základní rozdělení smének	46
8.2 Splatnost směnky	49

8.3	Eskont směnky	50
8.4	Aval směnka	50
8.5	Blankosměnka	51
8.6	Zvláštní druhy směnek	52
8.7	Další druhy směnek	52
8.8	Převod směnek	53
8.9	Výhody a nevýhody směnek	54
9.	Forfaiting	55
10.	Factoring	57
11.	Účtování pohledávek	59
12.	Neuhrazené závazky nad 36 měsíců a jejich dodanění	62
13.	Pohledávky ve společnosti ENVIRO-EKOANALYTIKA, s. r. o.	62
14.	Způsob řešení pohledávek	64
15.	Vymáhání pohledávek	66
16.	Postoupení pohledávky	67
17.	Zhodnocení řízení pohledávek	68
18.	Možnosti zlepšení zavedeného systému řízení pohledávek	69
19.	Shrnutí práce	71
20.	Závěr	73
21.	Summary	75
22.	Seznam obrázků a tabulek	77
23.	Seznam použité literatury	78
24.	Seznam příloh	80

1. ÚVOD

Jako studentka kombinovaného studia Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, obor Účetnictví a finanční řízení podniku pracuji ve společnosti ENVIRO-EKOANALYTIKA, s. r. o.

ENVIRO-EKOANALYTIKA, s. r. o. poskytuje komplexní ekologické služby v oblasti ochrany a tvorby životního prostředí. Firma působí především v oblastech geologicko-průzkumných prací, ekologických auditů, rizikových analýz, supervizní činnosti, laboratorních analýz, projektování vodohospodářských prací a poradenství v ochraně životního prostředí. Významnou součástí jsou i technické vrtné, sanační a dekontaminační práce, rekultivace skládek, vodohospodářské práce a stavby.

V této firmě pracuji dva roky jako vedoucí ekonomického úseku. Během této doby jsem se důkladně seznámila s ekonomickou činností firmy (od směrnic, objednávek, pokladny, faktur, účetnictví, financí, nákupu a prodeje, mezd až po vedení firmy). Proto jsem si vybrala diplomovou práci na téma: Pohledávky a jejich řízení ve společnosti ENVIRO-EKOANALYTIKA, s. r. o.

Práce se skládá z části teoretické a části praktické. Teoretická část v této práci převažuje, hlavním tématem jsou pohledávky, jejich řízení, zajištění a vymáhání. V praktické části se budu zabývat řešením pohledávek u společnosti ENVIRO-EKOANALYTIKA a možnostmi zlepšení zavedeného systému řízení pohledávek.

2. Pohledávky

2.1 Vznik pohledávky

Jednou z nejdůležitějších oblastí podnikových financí jsou zúčtovací vztahy, což jsou pohledávky a závazky. V této práci se budu zabývat pohledávkami, které můžeme z hlediska práva definovat jako právo fyzické nebo právnické osoby požadovat na druhé osobě – dlužníkovi plnění vzniklé z určitého závazkového vztahu. Tímto závazkovým vztahem může být například nárok na zaplacení smluvené kupní ceny, ceny za provedení díla, odměny za obstarání záležitostí, provize za zprostředkování nebo jiné úplaty. Dále mohou vzniknout určité nároky v případě, že závazky ze smlouvy nejsou splněny řádně a včas. Pohledávky mají úvěrový charakter a uvádějí se v aktivech rozvahy. Pohledávky se účtují v okamžiku jejich vzniku, tzn. zpravidla při splnění dodávky vůči odběrateli.

2.2 Možné příčiny vzniku pohledávek

Pohledávky nejčastěji vznikají na základě hmotné nebo nehmotné dodávky. Většinou se jedná o pohledávky ze styku s obchodními partnery, ale mohou vznikat i další. Z hlediska subjektu je můžeme dělit na pohledávky:

- a) z obchodních vztahů
- b) z poskytnutých záloh
- c) z poskytnutých půjček a úvěrů
- d) vůči zaměstnancům
- e) vůči finančním orgánům (daňové pohledávky)
- f) z nároků na dotace

ad a) **Pohledávky z obchodních vztahů** jsou nutnou složkou majetku podniku. Podnikatel pro svoji činnost potřebuje zboží a služby od jiných podnikatelů. Základním

cílem podniku je dosažení zisku. Předpokladem dosažení zisku je, že všechny závazky ve vzájemných vztazích mezi podnikateli budou plněny řádně a včas a že za dodané zboží bude včas zaplacená částka. Neuhrazení pohledávek má negativní vliv na peněžní toky podniku, zhoršuje finanční ukazatele a v konečném důsledku může vést i k vlastní platební neschopnosti.

ad b) **Pohledávky z poskytnutých záloh** jsou zálohy poskytnuté odběratelem na budoucí dodávky dlouhodobého majetku zboží a služeb. Zálohy mohou být zaplacený zálohovou fakturou vystavenou dodavatelem nebo jen na základě smlouvy uzavřené mezi odběratelem a dodavatelem.

ad c) **Pohledávky z půjček a úvěrů** – Smlouvou o půjčce přenechává věřitel dlužníkovi věci určené podle druhu, zejména peníze, a dlužník se zavazuje vrátit po uplynutí dohodnuté doby věci stejného druhu. Při půjčce peněžité lze dohodnout úroky. Při nepeněžité půjčce lze ujednat místo úroků plnění přiměřeného většího množství nebo věci lepší jakosti, zpravidla téhož druhu. Ve smlouvě o úvěru se zavazuje věřitel, že na požádání dlužníka poskytne v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky a dlužník se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit. Dlužník se také zavazuje zaplatit úroky.

ad d) **Pohledávky vůči zaměstnancům** slouží především k účtování různých záloh poskytnutých zaměstnancům k vyúčtování, např. k nákupu za hotové nebo na pracovní cesty. Další pohledávky vůči zaměstnancům mohou vzniknout předpisem náhrad za manka, zmetky a jiné škody. Účetní jednotka také může zaměstnancům poskytnout půjčky.

ad e) **Pohledávky vůči finančním úřadům** mohou vzniknout zaplacením zálohy na daň (např. záloha na daň z příjmů) nebo když vznikne přeplatek na dani.

ad f) **Pohledávky z nároků na dotace** – Za dotace se považují bezúplatná plnění přímo nebo zprostředkovaně poskytované ze státního rozpočtu, ze státních finančních aktiv,

z národního fondu, ze státních fondů a z rozpočtu územních samosprávných celků. Dále můžeme mít dotace na stanovený účel z prostředků Evropského společenství a z veřejných rozpočtů cizího státu, jako granty poskytnuté podle zvláštního právního předpisu. Dotace je podpora ve formě převedení zdrojů na podnik, kde podnik musí splnit stanovené podmínky. Pokud to právní předpis umožňuje, může se stát dotací rovněž prominutá část poplatků.

2.3 Dlouhodobé a krátkodobé pohledávky

Pohledávky rozdělujeme na krátkodobé a dlouhodobé a je nutné, aby byly důkladně rozlišovány. A to nejen proto, abychom zaúčtovali pohledávky správně na příslušných účtech hlavní knihy, ale abychom je měli podle krátkodobosti a dlouhodobosti vykázány i v rozvaze. Za krátkodobé pohledávky se považují pohledávky s dobou splatnosti kratší než jeden rok, zatímco dlouhodobé pohledávky mají dobu splatnosti delší než jeden rok.

Účtování pohledávek na účty hlavní knihy:

Krátkodobé i dlouhodobé pohledávky se účtují na syntetické účty 3. třídy, kde je musíme analyticky oddělit.

Dlouhodobé pohledávky, u kterých klesne doba splatnosti pod 365 dní se nepřeučtovávají na účty krátkodobých pohledávek. Zůstávají na účtech dlouhodobých pohledávek až do doby jejich zaplacení, postoupení nebo odpisu.

Vykazování pohledávek v rozvaze:

V rozvaze musíme odděleně vykazovat krátkodobé a dlouhodobé pohledávky podle skutečné doby splatnosti. To znamená, že pokud od data účetní závěrky do data splatnosti uplyne více než 365 dnů, musíme vykázat pohledávky jako dlouhodobé. Také bychom měli na konci účetního období přetřídít dlouhodobé pohledávky a pokud bude

jejich skutečná doba splatnosti kratší než jeden rok, přeřadíme je do rozvahových položek krátkodobých pohledávek.

V rozvaze se dlouhodobé pohledávky člení na:

- a) *Pohledávky z obchodních vztahů* – Do této položky patří nejen pohledávky z obchodních vztahů, ale také cenné papíry předané bance k eskontu.
- b) *Pohledávky – ovládající a řízená osoba* – Do této položky patří dlouhodobé pohledávky účtové skupiny 35-Pohledávky za společníky, za účastníky sdružení a za členy družstva.
- c) *Pohledávky – podstatný vliv* – Podle obchodního zákoníku se rozumí takový významný vliv na řízení nebo provozování podniku, který není rozhodující, není-li prokázán opak. Abychom měli podstatný vliv, potřebujeme nejméně 20 % hlasovacích práv.
- d) *Dlouhodobé poskytnuté zálohy* – Do této položky patří všechny poskytnuté dlouhodobé zálohy, s výjimkou záloh na dlouhodobý majetek, zásoby a krátkodobé poskytnuté zálohy.
- e) *Dohadné účty aktivní* – Do této položky patří pohledávky se splatností delší než jeden rok, které jsou stanoveny podle smluv, ale nejsou doloženy veškerými potřebnými doklady, a proto není známa jejich přesná výše.
- f) *Jiné pohledávky* – Do této položky patří dlouhodobé pohledávky za zaměstnanci, za prodej části nebo celého podniku a z pronájmu podniku. Tyto pohledávky účtujeme na účtové skupiny 33-Zúčtování se zaměstnanci a institucemi a 37-Jiné pohledávky a závazky.
- g) *Odložená daňová pohledávka*

V rozvaze se krátkodobé pohledávky člení na:

- a) *Pohledávky z obchodních vztahů*
- b) *Pohledávky – ovládající a řízená osoba*

- c) **Pohledávky – podstatný vliv** – Do této položky patří zejména krátkodobé půjčky a úvěry mezi účetními jednotkami.
- d) **Pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení** – Do této položky patří krátkodobé pohledávky za účastníky sdružení, krátkodobé půjčky společníkům, členům družstva. Účtují se do účtové skupiny 35.
- e) **Sociální zabezpečení a zdravotní pojištění** – účtuje se do účtové skupiny 33-Zúčtování se zaměstnanci a institucemi, zde se jedná o vztah účetní jednotky vůči institucím sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění.
- f) **Stát – daňové pohledávky** – účtuje se do účtové skupiny 34-Zúčtování daní a dotací, pokud obsahuje kladný zůstatek účtu.
- g) **Krátkodobé poskytnuté zálohy** – Do této položky patří zálohy, které zaplatila účetní jednotka svým dodavatelům, mimo záloh na dlouhodobý majetek.
- h) **Dohadné účty aktivní** - Do této položky patří pohledávky, které jsou stanoveny podle smluv, ale nejsou doloženy veškerými potřebnými doklady, a proto není známa jejich přesná výše. Dříve se dohadné účty aktivní účtovaly do účtové skupiny 38-Přechodné účty aktiv a pasiv, ale protože se zahrnují do položky pohledávek je vhodné je zahrnout do účtové skupiny 31-Pohledávky.
- i) **Jiné pohledávky** – Do této položky patří zejména krátkodobé pohledávky za zaměstnanci, náhrady mank a škod.

2.4 Oceňování pohledávek z obchodních vztahů

Oceňování pohledávek je upraveno v zákoně o účetnictví. Pohledávky se oceňují při jejich vzniku jmenovitou hodnotou. Ocenění jmenovitou hodnotou se vztahuje k ocenění pohledávek z klasických obchodních, finančních a jiných vztahů. Odlišně musíme ocenit pohledávky odkoupené od jiných osob, tj. fyzických nebo právnických osob. Tyto pohledávky se obvykle odkupují za ceny výrazně nižší než je jmenovitá hodnota a je nutné je ocenit jejich pořizovací cenou. Součástí pořizovací ceny jsou přímé náklady související s pořízením. Mezi tyto náklady patří například náklady na znalecké ocenění nakupovaných pohledávek, odměny právníkům nebo provize.

Oceňování pohledávek ke dni roční účetní uzávěrky

Do ocenění pohledávek se musí promítnout ke dni roční účetní závěrky případné riziko jejich nezaplacení. Toto riziko se promítne formou zaúčtování opravných položek k pohledávkám.

Pohledávky, které účetní jednotka nabyla a určila k obchodování, se ke dni roční účetní závěrky oceňují reálnou hodnotou. Stanovení reálné hodnoty může být problémem v prostředí, kde neexistuje burza pohledávek. Účetní jednotka může také pohledávky ocenit posudkem znalce nebo kvalifikovaným odhadem. Oceňovací rozdíly, které vznikají při změně reálné hodnoty pohledávek určených k obchodování, se účtují jako finanční náklad nebo finanční výnos.

Oceňování souboru pohledávek

Ve společnosti může nastat situace, že si pořídí soubor pohledávek za pevnou, dohodnutou cenu. Tento soubor pohledávek zpravidla obsahuje pohledávky s různou mírou pravděpodobnosti jejich zaplacení.

Současné účetní předpisy neumožňují oceňovat pohledávky jako soubor, tzn. pouze jednou cenou. Majetek jde ocenit jako soubor jen v případě, že nelze samostatně ocenit jeho jednotlivé složky. Za soubor majetku, který je možno ocenit jednou cenou se považuje soubor pohledávek s termínem splatnosti pohledávek do konce roku 1994 odpisovaný podle zákona o daních z příjmů.

Řešením této situace je, že z nakoupeného souboru pohledávek oceníme každou samostatně. Toto rozdělení můžeme provádět podle nominálních hodnot jednotlivých pohledávek ze souboru, což znamená, že jsou pohledávky oceněny matematicky bez ohledu na jejich pravděpodobnost zaplacení. Účetní jednotka musí u pohledávek, které mají velké riziko nezaplacení, vytvořit opravnou položku.

3. Zajištění pohledávek

Podnik může vykazovat vysoké tržby a zisk v účetnictví, ale jeho peněžní prostředky mohou být podstatně odlišné. Pokud ve společnosti nedochází k placení pohledávek odběrateli, znamená to pro společnost nedostatek finančních prostředků. Pro společnost je velice důležité, aby měla dostatek finančních prostředků, aby ona sama mohla splácet své závazky. Proto si každá firma tvoří rezervní zdroje krytí pohledávek, tzn. zajištění.

Společnost může omezit podnikatelské riziko zajištěním pohledávek tak, že je smluvní partner nucen svůj závazek splnit. Obecnými formami zajišťování pohledávek jsou právní instituty jako např. smluvní pokuta, ručení, zástavní právo, atd.

3.1 Smluvní pokuta

Zajištění závazku smluvní pokutou se řídí občanským zákoníkem a pro obchodní závazkové vztahy obchodním zákoníkem.

Smluvní pokuta je náhradou škody při porušení povinnosti, kterou si strany sjednaly. Charakter náhrady je, že smluvní pokuta musí být uhrazena při porušení sjednané povinnosti bez ohledu na to, zda škoda skutečně vznikla či nikoliv. Pokud si smluvní strany nesjednají náhradu škody, nemá poškozená strana nárok na náhradu škody.

Smluvní pokutou můžeme zajistit jakékoli porušení závazku jako např. pozdní placení, pozdní dodávka zboží nebo vady díla. Nárok na zaplacení smluvní pokuty se nedotýká odstoupení od smlouvy.

Smluvní pokutu je třeba sjednat písemně, a to i tehdy, kdy smlouva, ke které se pokuta váže, není písemná. K nejdůležitější náležitosti této písemné dohody patří určení výše smluvní pokuty nebo alespoň způsob, kterým má být stanovena.

Při této formě zajištění má věřitel výhodu, že nemusí prokazovat vznik škody ani její výši, neboť nárok vyplývá ze smlouvy. Dlužník musí zaplatit smluvní pokutu i v tom případě, že smluvená výše úroků je ve zjevném nepoměru ke vzniklé škodě. Sjednáním smluvní pokuty můžeme předem vyloučit případné spory o náhradu škody.

3.2 Ručení

Ručení je vztah mezi dlužníkem, věřitelem a třetí osobou, která je odlišná od dlužníka. Ručení vzniká jednostranným písemným prohlášením ručitele věřiteli, že uspokojí jeho pohledávku, nesplní-li dlužník svůj určitý závazek. Tímto se věřiteli zmenšuje riziko spojené s návratností jeho pohledávky. Věřitel je pak oprávněn domáhat se splnění závazku na ručiteli, pokud dlužník svou povinnost nesplnil a nebo ji nesplnil alespoň v přiměřené době poté, co byl k tomu věřitelem písemně vyzván. Předpokladem je zde tedy písemná výzva dlužníkovi, aby splnil svůj závazek v přiměřené lhůtě od obdržení výzvy.

Pokud za pohledávku ručí jeden nebo více ručitelů, lze požadovat uspokojení pohledávky na kterémkoli z ručitelů, a to v plné výši. Ručitel může ručit za celou pohledávku nebo jen za její část. Rozsah ručení je uveden v písemném prohlášení ručitele.

3.3 Uznání pohledávky – závazku

Uznání závazku je jedním z nejsnadnějších způsobů, jakým věřitel právně zajistí svou pohledávku. Uznání závazku je zajišťovacím prostředkem, pokud je učiněno písemně ohledně určitého závazku. Uzná-li někdo písemně svůj závazek, znamená to, že v uznaném rozsahu tento závazek trvá. Toto nastává i v případě, kdy pohledávka věřitele byla v době uznání již promlčena. Za uznání nepromlčeného závazku se považuje i placení úroků a splacení části závazku, pokud je tím jasné, že dlužník závazek uznal.

Podstata uznání závazku spočívá v prohlášení dlužníka, ve kterém věřiteli uznává svůj závazek. Pokud dlužník svůj závazek v předepsané právní formě uzná, zakládá se právní domněnka, že závazek v době uznání existoval. Tato domněnka znamená, že dlužník, který dluh uznal, může namítat, že závazek v době uznání již netrval nebo že závazek vůbec nevznikl. Právní domněnku může dlužník vyvrátit, ale musel by prokázat nějakou skutečnost k vyvrácení domněnky uznání dluhu. To znamená, že důkazy k vyvrácení domněnky musí dodat dlužník. Uznání závazku má účinky i vůči ručiteli.

V případě, že věřitel počítá s právním vymáháním své pohledávky, ale má pochybnosti, že nebude v případě soudního řízení schopen prokázat vznik pohledávky, (např. ztratí-li dodací listy ke zboží), může mít uznání závazku i rozhodující význam.

Za písemné uznání závazku mohou u soudu považovat i písemné prohlášení dlužníka, že dal příkaz k úhradě pohledávky bance, a to za předpokladu, že z obsahu tohoto prohlášení nebo z odkazu na fakturu, vyúčtování, upomínku atd. je zřejmé, jaký určitý závazek se uznává. Stejně tak může platit i písemný projev dodavatele doručený odběrateli po uplynutí času plnění, kde dodavatel navrhuje náhradní termín nebo nový dodací termín. Uznání závazku může obsahovat také platební kalendář.

Uznání závazku může také umožnit úpravu obchodního vztahu mezi dlužníkem a věřitelem, aby nedošlo k jeho podstatnému narušení. Zákon však neukládá dlužníkovi povinnost uzнат závazek, to znamená, že pokud dlužník odmítne uzнат závazek nejedná se o porušení žádné právní povinnosti. Od uznání závazku začíná běžet nová promlčecí doba v délce čtyř let.

Uznání závazku může proběhnout také formou notářského zápisu s doložkou přímé vykonatelnosti. Tato forma uznání závazku poskytuje věřiteli vysokou právní jistotu a při případném soudním vymáhání splatné pohledávky zaručuje věřiteli velmi výhodné postavení. To znamená, že věřitel nemusí absolvovat zdlouhavé soudní řízení a může rovnou přikročit k výkonu rozhodnutí.

3.4 Bankovní záruka

Bankovní záruka je specifický druh ručení. V obchodním zákoníku je bankovní záruka definována takto: „Bankovní záruka vzniká písemným prohlášením banky v záruční listině, že uspokojí věřitele do výše určité peněžní částky podle obsahu záruční listiny, jestliže určitá třetí osoba (dlužník) nesplní určitý závazek nebo budou splněny jiné podmínky stanovené v záruční listině.“

Pokud se banka zaručí bankovní zárukou, pak je tento závazek ze strany banky neodvolatelný. Banka poskytuje plnění vždy v peněžní formě. Příkaz k vystavení záruky dává osoba, jejíž závazek má být bankou zajištěn. Záruky lze rozdělit podle charakteru zajišťovaného závazku na platební a neplatební. Platební záruka zajišťuje splacení finančních závazků, neplatební záruka zajišťuje plnění jiných povinností dlužníka jako např. akontační nebo kauční záruka .

Bankovní záruka se považuje za vystavenou až příjemce obdrží oznámení o záruce. Příjemce bankovní záruky může přijetí záruky odmítnout a požádat o vystavení nové záruky. V bankovní záruce by měla být uvedena částka, na kterou zní bankovní záruka, její charakteristika a doba splatnosti záruky. Bankovní záruka by se měla stát přílohou kupní smlouvy.

Banka musí závazek z bankovní záruky splnit, pokud ji věřitel písemně vyzve k plnění závazku. Za poskytnutí bankovní záruky si banka účtuje závazkovou odměnu, která je stanovena podle doby splatnosti a míry rizika.

3.5 Srážka ze mzdy

Srážka ze mzdy se provádí na základě písemné dohody mezi věřitelem a dlužníkem, že pohledávka bude uspokojena ze mzdy nebo jiných příjmů dlužníka prováděnými plátcem jeho mzdy a vyplácenými přímo věřiteli. Srážka ze mzdy slouží k zajištění pohledávky, ale také k jejímu postupnému uspokojení. Srážky ze mzdy lze

provádět jen do výše přiznané pohledávky. Věřitel má nárok na výplatu srážek v okamžiku předložení dohody plátcí.

Dlužníkovi nesmí být sražena ze mzdy základní částka, která je stanovena zákonem. Srážky ze mzdy se počítají tak, že z čisté mzdy odečteme základní částku, výsledek zaokrouhlíme směrem dolů na částku dělitelnou třemi a vyjádřenou v celých korunách. Tuto částku dělíme na třetiny, k vydobytí pohledávky lze srazit jen jednu třetinu. Pro přednostní pohledávky se srážejí dvě třetiny. Přednostní pohledávky se uspokojují nejprve z druhé třetiny a teprve, když tato třetina nestačí k jejich úhradě, uspokojují se s ostatními pohledávkami z první třetiny.

Přednostními pohledávkami jsou:

- a) pohledávky výživného,
- b) pohledávky náhrady škody způsobené poškozenému ublížením na zdraví,
- c) pohledávky náhrady škody způsobené úmyslnými trestnými činy,
- d) pohledávky daní a poplatků,
- e) pohledávky náhrady přeplatků na dávkách nemocenského pojištění, důchodového pojištění a důchodového zabezpečení,
- f) pohledávky pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pohledávky pojistného na veřejné zdravotní pojištění,
- g) pohledávky náhrady za příspěvek na výživu dítěte a příspěvek na úhradu potřeb dítěte svěřeného do pěstounské péče.

Soud přikáže plátcí mzdy v nařízení výkonu, aby prováděl stanovené srážky ze mzdy a nevyplácel sražené částky povinnému. Soud doručí nařízení výkonu rozhodnutí oprávněnému, povinnému a plátcí mzdy. Povinnému a plátcí mzdy je doručí do vlastních rukou. Plátce mzdy přestane provádět srážky, jakmile je pohledávka oprávněného uspokojena. Dohodne-li se oprávněný s povinným, že se spokojí s nižšími srážkami a oznámí-li to oba soudu, vyzve soud plátce mzdy, aby sražel ze mzdy povinného měsíčně jen částku, se kterou se oprávněný spokojí. Oprávněný může kdykoliv oznámit soudu, že svůj souhlas s prováděním nižších srážek odvolává.

3.6 Příkazání pohledávky

V tomto případě závisí vyrovnání pohledávky na stavu peněžních prostředků povinného. Jedná se o situaci, kdy soud nařídí zastavení finančních prostředků dlužníka a následné proplacení oprávněnému peněžním ústavem. Příkazání pohledávky lze nařídít u peněžního ústavu z běžného, vkladového nebo jiného účtu vedeného v jakémkoliv měně u peněžního ústavu působícího v tuzemsku, nestanoví-li zákon jinak.

Soud přikáže peněžnímu ústavu, aby od okamžiku, kdy mu bude usnesení doručeno, z účtu povinného až do výše vymáhané pohledávky a jejího příslušenství nevyplácel peněžní prostředky, neprováděl na ně započtení a ani jinak s nimi nenakládal. Pokud soud nařídí výkon z více účtů povinného, musí v usnesení uvést pořadí, v jakém bude pohledávka odepsána. Soud doručí usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí oprávněnému, povinnému a peněžnímu ústavu. Peněžnímu ústavu je doručí do vlastních rukou. Povinnému nesmí být usnesení doručeno dříve než peněžnímu ústavu.

Povinný ztrácí okamžikem, kdy je peněžnímu ústavu doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, právo vybrat peněžní prostředky z účtu použít tyto prostředky k platbám nebo s nimi jinak nakládat, a to do výše vymáhané pohledávky a jejího příslušenství.

O nabytí právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, vyzoomí soud oprávněného a peněžní ústav. Výkon rozhodnutí se provede odepsáním vymáhané pohledávky a jejího příslušenství z účtu a jejím vyplacením oprávněnému. Výkon rozhodnutí se provede i tehdy, postačuje-li pohledávka povinného z účtu jen k částečnému uspokojení oprávněného. Nebyla-li částka zcela uhrazena, převede peněžní ústav potřebnou částku také ve dni následujícím po dni, v němž na účet dojdou peníze.

3.7 Prodej movitých věcí a nemovitostí

Dalším způsobem uspokojení pohledávky může představovat soudní nařízení prodeje movité nebo nemovité věci povinného.

Z věcí, které jsou ve vlastnictví povinného, se nemůže týkat výkon rozhodnutí těch, které povinný nezbytně potřebuje k uspokojování hmotných potřeb svých a své rodiny nebo k plnění svých pracovních úkolů, jakož i jiných věcí, jejichž prodej by byl v rozporu s morálními pravidly. Takto jsou z výkonu rozhodnutí vyloučeny zejména: běžné oděvní součásti, obvyklé vybavení domácnosti; snubní prsten a jiné předměty podobné povahy; zdravotnické potřeby a jiné věci, které povinný potřebuje vzhledem ke své nemoci nebo tělesné vadě; hotové peníze do částky 1.000,- Kč.

Exekuci prodejem movitých věcí provádí soud na návrh oprávněného. Soud zakáže povinnému, aby nakládal s věcmi, které vykonavatel sepíše. Usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí doručí se povinnému až při provádění výkonu. Není-li při provádění výkonu povinný přítomen, doručí se mu usnesení spolu s vyzněním o tom, že byl proveden soupis a které věci byly sepsány.

4. Dokumentární inkaso a akreditiv

Dokumentární platební styk hraje důležitou roli především v oblasti financování zahraničního obchodu. Patří mezi nejstarší bankovní instrumenty. Dokumentární platby představují vyšší druh platebních instrumentů, které u klientů vzbuzují vyšší jistotu zaplacení jejich pohledávek, a zvyšují povinnost uhradit závazky ze strany odběratelů.

4.1 Dokumentární inkaso

Dokumentární inkaso patří mezi klasické dokumentární platební instrumenty, využívané jak v tuzemském, tak i v zahraničním obchodě ve většině zemí světa. Dokumentární inkaso je bezzávazkový platební instrument, který z pohledu banky představuje zprostředkovatelskou činnost, kterou banka provádí pouze na základě žádosti klienta.

Dokumentární inkaso je využíváno především u dlouhodobých a zavedených obchodních styků a také v případech, kdy nejsou obchodní partneři ochotni obchodovat bez jakéhokoli zajištění, ale z hlediska míry rizika není nezbytný vstup banky do závazkového vztahu (na rozdíl od dokumentárního akreditivu či bankovní záruky). Tím, že není zaplacení zajištěno závazkem banky, hodí se tento instrument zejména pro situace, kdy prodávající nemá pochybnosti o ochotě a schopnosti kupujícího odebrat zboží a zaplatit, ani o stabilitě politického, hospodářského a právního prostředí země kupujícího. Dokumentární inkaso tedy neznamená pro dodavatele jistotu, že bude zaplacena inkasní částka nebo že bude zboží odběratelem převzato.

Prodávající zasílá bance kupujícího dispoziční dokumenty ke zboží, případně směnku. Kupující od své banky obdrží dokumenty až poté, co uhradí požadovanou částku nebo akceptuje přiloženou směnku. Dodavatel má tedy jistotu, že dispoziční dokumenty ke zboží budou vydány odběrateli pouze po jejich proplacení, případně po akceptaci směnky. Inkasní pohledávky jsou pohledávkami klienta, inkasní banka má doklady pouze svěřeny k obstarání inkasa. Banka nemá možnost donutit dlužníka ke splnění inkasních podmínek a převzetí dokumentů. Banka nezkoumá, zda předložené dokumenty odpovídají kontraktu, pouze kontroluje, zda obdržela doklady, odpovídající inkasnímu příkazu.

Splnění inkasních podmínek má obvykle následující podobu:

- **vydání dokumentů proti zaplacení** – předkládající banka vydá kupujícímu doklady pouze proti příkazu k zaplacení inkasa

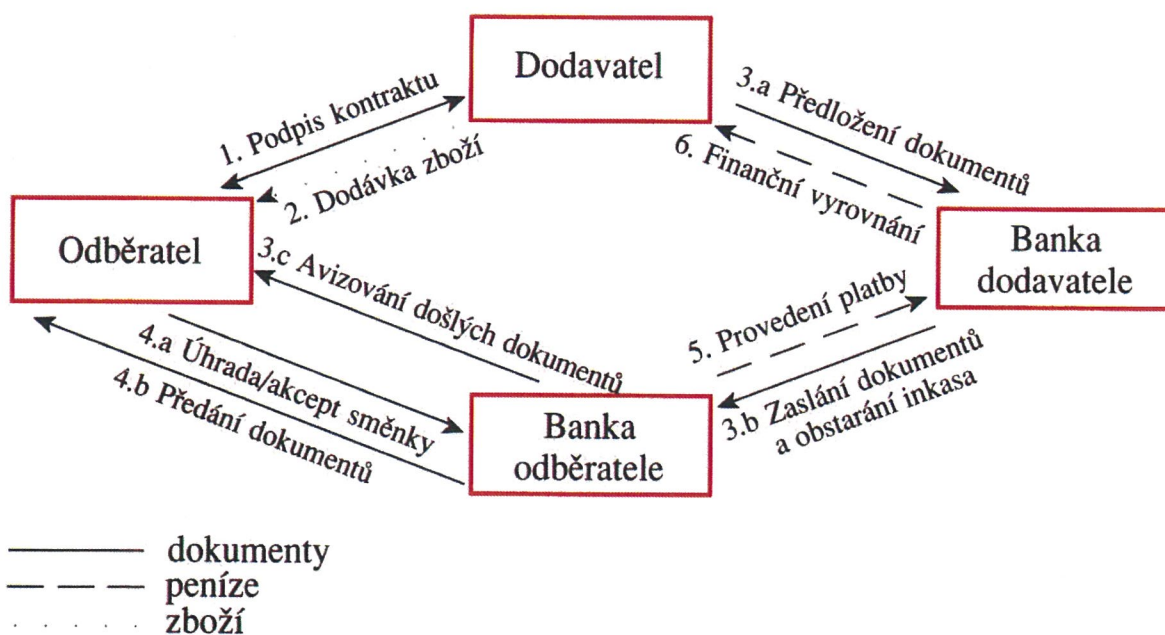
- *vydání dokumentů proti akceptaci směnky* – banka vydá doklady až poté, co kupující akceptuje cizí směnku nebo vystaví směnku vlastní. Jedná se o formu dodavatelského úvěru zajištěného směnkou.

Druhy dokumentárních inkas

1. *Přímé dokumentární inkaso* – dodavatel si vyřizuje inkaso sám, bez prostřednictví banky.
2. *Nepřímé dokumentární inkaso* – dodavatel požádá svoji banku o zprostředkování inkasa.

4.1.1 Průběh dokumentárního inkasa:

Obrázek 1

Zdroj: HARTLOVÁ, V. a kol.: Bankovníctví pro střední školy a veřejnost, 2. vydání. Praha: FORTUNA, 2004. 199 s.

Průběh dokumentárního inkasa:

1. Kontrakt mezi trasátem (odběratelem) a příkazcem (dodavatelem)
2. Příkazce dodá zboží odběrateli
- 3.a Příkazce předloží vysílající bance dokumenty
- 3.b Banka pošle dokumenty inkasní bance a obstará inkaso
- 3.c Inkasní banka avizuje dokumenty odběrateli
- 4.a Odběratel zaplatí inkasní částku
- 4.b Inkasní banka mu předá dokumenty
5. Inkasní banka posílá peníze vysílající bance
6. Vysílající banka převede peníze ve prospěch účtu příkazce

Shrnutí - dokumentární inkaso:

- je výhodnější pro kupujícího, resp. dovozce
- větší jistota zaplacení než u hladké platby
- banka nevstupuje do závazku (neslibuje)
- vydání dokumentů je podmíněno zaplacením, popř. akceptací směnky či splněním jiných podmínek
- je vhodný tam, kde není možné požadovat vystavení dokumentárního akreditivu
- nižší poplatky bance ve srovnání se zpracováním dokumentárního akreditivu
- jednoduchost zpracování, bezpečnost

4.2 Dokumentární akreditiv

Dokumentární akreditiv je velmi rozšířený závazkový platební instrument. Vyjadřuje písemný závazek banky odběratele (banka přijímá závazek na základě žádosti kupujícího), že poskytne třetí osobě (nebo na její řad) úhradu za dodané zboží nebo služby a to pouze při splnění všech akreditivních podmínek. Při použití dokumentárního akreditivu má dodavatel vždy pohledávku za bankou místo pohledávky za odběratelem. Při splnění akreditivních podmínek má dodavatel zaručenu úhradu akreditivní částky.

Jedná se o jeden z nejdůležitějších a nejlépe propracovaných platebních instrumentů, který se hojně využívá v mezinárodním i tuzemském obchodě. Kupujícímu zajišťuje, že výplata určité částky nebude provedena, dokud prodávající nesplní podmínky stanovené kupujícím. Pro prodávajícího představuje jistotu, že pokud splní akreditivní podmínky, bude mu za zboží zapláceno.

Účastníci dokumentárního akreditivu jsou tyto subjekty:

- příkazce akreditivu (odběratel, kupující)
- vystavující banka (banka příkazce)
- avizující, resp. potvrzující banka (banka příjemce)
- příjemce akreditivu (dodavatel, prodávající)

Akreditivní listina

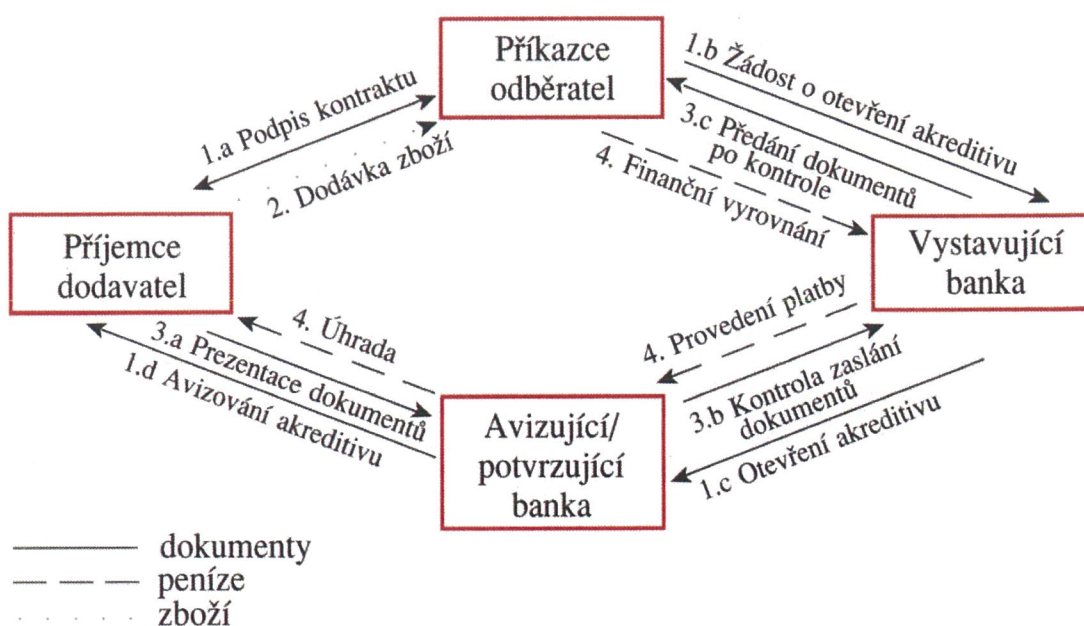
„Akreditivní listina je písemné oznámení, kterým banka v souladu se smlouvou sděluje oprávněnému, že v jeho prospěch otevírá akreditiv, a oznamuje mu jeho obsah. Náležitosti listiny jsou: plnění, ke kterému se banka zavazuje, doba platnosti akreditivu a podmínky, které musí oprávněný plnit, aby se mohl domáhat plnění vůči bance. U dokumentárního akreditivu musí být v listině uvedeny dokumenty, které je nutno bance během platnosti akreditivu předložit. Těmito dokumenty mohou být např. listiny potvrzující, že zboží bylo odesláno, doklady osvědčující vlastnictví ke zboží nebo potvrzující jeho kvalitu apod., jako např. faktura, doklady o přepravě, pojistka, doklad o přejímce zboží, kontrolní atest aj. Dokumenty, které oprávněný bance předloží, je banka povinna s odbornou péčí přezkoumat a prověřit, zda jejich obsah zjevně odpovídá podmínkám stanoveným v akreditivní listině. Pokud jsou doklady bez závad a včas předloženy, nemůže příkazce zabránit proplacení akreditivu. Může však oprávněně očekávat, že banka částku akreditivu proplatí jen tehdy, souhlasí-li dokumenty naprosto přesně s podmínkami. Jakákoli odchylka, bez zřetele k tomu, je-li opodstatněná, a bez ohledu na to, že je třeba jen nepatrná, se považuje za nesplnění podmínek. Pokud jsou dokumenty převzaté bankou zničeny, poškozeny nebo ztraceny, odpovídá banka za škodu tím způsobenou příkazci, ledaže škodu nemohla odvrátit ani při vynaložení

odborné péče.“ uvedl právní portál www.sagit.cz. [online]. [cit. 16. 8. 2010]. Dostupný z WWW:

<http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=152&typ=r&levelid=ob_035.htm>

4.2.1 Průběh dokumentárního akreditivu

Obrázek 2

Zdroj: HARTLOVÁ, V. a kol.: Bankovníctví pro střední školy a veřejnost, 2. vydání. Praha: FORTUNA, 2004. 199 s.

Průběh dokumentárního akreditivu:

- 1.a Mezi dodavatelem (vývozcem) a odběratelem (dovozcem) dojde k uzavření kupní smlouvy (kontraktu)
- 1.b Na základě kupní smlouvy a jejích podmínek požádá odběratel svou banku a o otevření akreditivu
- 1.c Vystavující banka informuje o otevření akreditivu potvrzující banku
- 1.d Potvrzující banka informuje dodavatele o otevření akreditivu

2. Vývozce odešle zboží
3. Vývozce shromáždí doklady podle podmínek akreditivu a prostřednictvím své banky je odešle bance odběratele (dovozce), která je zkontroluje a v případě splnění podmínek je pak předá odběrateli (dovozci)
4. Banka dovozce (vystavující banka) proplatí akreditiv vývozci a zatíží účet dovozce.

4.2.2 Druhy dokumentárních akreditivů:

1. Podle stupně závazku banky:

a) Odvolatelné akreditivy

Odvolatelný dokumentární akreditiv umožňuje bance zrušit akreditiv nebo změnit jeho podmínky bez souhlasu prodávajícího (beneficienta), a to i po předložení dokumentů. Tento typ akreditivu není kvalitním platebním a zajišťovacím instrumentem, protože nesnižuje riziko beneficianta. Odvolatelný akreditiv není v současnosti častý, znamená totiž nižší jistotu.

b) Neodvolatelné akreditivy

Neodvolatelný dokumentární akreditiv nemůže být změněn či zrušen bez souhlasu všech zúčastněných stran. Zvyšuje jistotu beneficianta za zaplacení dodávky. V bankovní praxi je převládajícím typem akreditivu. Pokud se v akreditivu neuvádí, zda je odvolatelný nebo neodvolatelný, je vždy považován za neodvolatelný.

2. Podle právní závaznosti:

a) Nepotvrzený (avizovaný) dokumentární akreditiv

V závazku vůči prodávajícímu je banka vystavující akreditiv, tj. banka kupujícího. Banka prodávajícího nemá vůči svému klientovi žádný závazek, má tedy spíše funkci poradní, konzultuje případné nejasnosti a zprostředkovává realizaci akreditivu. V případě, že se banka rozhodne akreditiv neavizovat, je

povinna o této skutečnosti neprodleně informovat vystavující banku. Nevýhodou avizovaného dokumentárního akreditivu je, že dodavatel postupuje platební riziko banky a riziko země sídla banky, neboť avizující banka pouze avizuje (oznamuje) a nemá žádný platební závazek z akreditivu k dodavateli.

b) Potvrzený dokumentární akreditiv

Na rozdíl od nepotvrzeného (avizovaného) akreditivu vzniká závazek i další bance (zpravidla bance prodávajícího) zaplatit prodávajícímu (beneficientovi) podle podmínek akreditivu, předloží-li řádně dokumenty požadované akreditivem. Vzniká tak další závazek, který je nezávislý na závazku odběratele i na závazku vystavující banky. U potvrzeného dokumentárního akreditivu tedy vstupuje do závazku vůči prodávajícímu jak banka vystavující tak banka potvrzující. Dodavatel je tedy kryt dvěma bankami na jednu a tu samou transakci, a tím se zvyšuje jistota zaplacení.

3. *Podle finančního krytí:*

a) Krytý dokumentární akreditiv

Krytý dokumentární akreditiv znamená, že zároveň s otevřením akreditivu vystavující bankou jsou finanční prostředky z účtu příkazce převedeny na účet banky nebo bankou blokovány na účtu příkazce. Krytý dokumentární akreditiv se používá, když je vystavující banka z rizikového teritoria nebo není-li důvěryhodná.

b) Nekrytý dokumentární akreditiv

Nekrytý dokumentární akreditiv nevyžaduje převod finančních prostředků na účet banky či krytí akreditivu blokací prostředků. K zatížení účtu příkazce dochází až po předložení dokumentů prodávajícího a úhradě vystavující banky.

4. *Podle způsobu zpracování:*

a) Revolvingový akreditiv

Revolvingový akreditiv se využívá při opakujících se dodávkách. Používá se z důvodu, aby se nemusely smlouvy o akreditivu sjednávat opakovaně. Revolvingový akreditiv se obnoví vždy po vyčerpání. Proto se vždy uvádí, na jakou základní částku je akreditiv otevřen a do jaké celkové výše. Revolving může být stanoven do určité částky nebo za určitou dobu. V prvním případě se částka obnovuje vždy po vyčerpání základní částky, ve druhém případě se skončením určitého období. Revolvingový úvěr bývá obvykle stanoven jako kumulativní, tzn. že umožňuje převést nevyčerpanou částku z jednoho čerpání do dalšího.

b) Převoditelný akreditiv

U převoditelného akreditivu jde o to, že kupující (příkazce akreditivu) vystaví akreditiv ve prospěch prodávajícího (první oprávněný) a ten jej převede na svého dalšího obchodního partnera (druhý oprávněný). První oprávněný může být zprostředkovatel, který zná kupujícího (příkazce) i výrobce (druhý oprávněný), ale kupující a výrobce se neznají. Aby byl akreditiv převoditelný, musí tak být výslovně označen vystavující bankou. Akreditiv může být převeden pouze jednou. Tyto obchody se používají v zahraničním obchodě zprostředkovaném třetí stranou, která si tímto způsobem zajistí zprostředkování celé operace a zároveň zaplacení své provize.

c) Back-to-back akreditiv

„Back-to-back akreditiv se zpravidla používá k financování dodávek subdodavatelů hlavnímu dodavateli. Na základě vystaveného akreditivu platného a vyplatitelného u banky, která bude vstupovat do závazku otevřením nového akreditivu, je po obdržení podmínek (předaných příjemcem akreditivu) vystaven avizující, resp. potvrzující bankou nový akreditiv – ve prospěch subdodavatele.

Back-to-back akreditiv je výhodný v tom, že příjemce prvního akreditivu nemusí vázat vlastní prostředky při otevření akreditivu ve prospěch původního dodavatele. Pro banku je původní akreditiv jistěním nově vystaveného akreditivu, jehož částka však nemůže být vyšší. Doba splatnosti u tohoto nového akreditivu musí být delší než u původního akreditivu, z důvodu provedení úhrady až na základě inkasa z původního akreditivu. Realizace těchto akreditivů u jedné banky (tzn., že jsou platné a vyplatitelné u této banky) zajišťuje úhradu prvního akreditivu až po obdržení úhrady z realizace druhého akreditivu. Z důvodu velké náročnosti na zpracování a rizikovosti je tento druh akreditivu realizován bankami pouze výjimečně.“ podle HARTLOVÁ, V. a kol.: Bankovníctví pro střední školy a veřejnost, 2. vydání. Praha: FORTUNA, 2004. 199 s.

5. Podle zvláštní formy akreditivu:

a) Stand-by akreditiv

Stand-by akreditiv se od obvyklého akreditivu odlišuje charakterem a významem předepsaných dokumentů. Má obvykle funkci bezpodmínečné záruky vyplatitelné na první požádání beneficentem a bez námitek. Při uplatnění stand-by akreditivu jsou předkládány dokumenty, které mají tzv. negativní charakter. To jsou takové, které dokazují, že se něco neuskutečnilo (např. nebylo dodáno zboží, nebyla zaplacená faktura, atd.), tzn. že k realizaci stand-by akreditivu při normálním průběhu obchodní operace nedojde. Tento typ akreditivu se využívá především v USA jako bankovní záruka.

b) Pověřovací list

Pověřovací list je akreditiv otevřený vystavující bankou ve prospěch příjemce akreditivu. Příjemce je oprávněn předložit dokumenty u kterékoliv banky, ale často bývá v pověřovací listině určité místo (např. země), kterým je možnost předložení omezena. Jedná se o akreditiv, který je vystaven bankou kupujícího přímo na beneficenta. Banka v pověřovacím listu zmocňuje beneficenta, aby vystavil

směnku a předložil doklady, které byly sjednány v pověřovacím listě. Banka, u které bude pověřovací list předložen včetně dokladů uvedených v pověřovacím listě, odkoupí směnku (negociuje) a zároveň musí příslušnou částku uvést na rubu pověřovacího listu, aby se zamezilo dalšímu proplacení u jiných bank.

6. Podle platebních podmínek:

a) Vyplatitelné na viděnou - Příjemce obdrží akreditivní částku po splnění akreditivních podmínek prostřednictvím potvrzující banky. Tato platební podmínka se uvádí jako platba „ihned“.

b) Vyplatitelné negociací - Příjemce obdrží akreditivní částku proti předloženým dokumentům.

c) Vyplatitelné odloženou platbou – Příjemce neobdrží akreditivní částku hned při splnění akreditivních podmínek, ale až po uplynutí určité lhůty.

d) Vyplatitelné akceptací (tzv. remboursní akreditiv) - může být použit pouze za situace, kdy banky mají mezi sebou sjednanou akceptační úvěrovou dohodu. Při tomto akreditivu místo hotového placení akceptuje potvrzující banka směnku. Příjemce obdrží akreditivní částku ihned, ale odběratel uhradí danou částku až v době uvedené na směnce. Tato směnka zní na hodnotu dokladů a má předepsanou splatnost, kterou stanoví vystavující banka v rámci akceptačního (remboursního) úvěru.

e) Vyplatitelné s červenou nebo zelenou doložkou – jedná se o velmi málo používané akreditivy. Dodavatel může žádat o vyplacení určité části akreditivní částky ještě před odesláním zboží na základě předběžných dokumentů.

4.2.3 Výhody dokumentárního akreditivu

a) Výhody pro kupujícího:

- Jistota, že zboží bude odesláno ještě před zaplacením
- Omezení obchodního rizika na minimum nastavením akreditivních podmínek
- Získání výhodnějších cenových podmínek díky poskytnutí kvalitního platebního zajištění obchodnímu partnerovi
- Motivace prodávajícího, aby uskutečnil dodávku v předepsanou dobu a v souladu s podmínkami akreditivu

b) Výhody pro prodávajícího:

- Jistota zaplacení dodávky za zboží nebo služby při splnění akreditivních podmínek
- Možnost ručit kvalitním akreditivem vlastním dodavatelům

5. Rizikové a nedobytné pohledávky

5.1 Rizikové pohledávky

Při obchodování vzniká spousta rizik. Může jít o platební potíže vyvolané politickými událostmi v zemi sídla kupujícího (např. válka, revoluce, občanské nepokoje, stávky), nemožností transferu úhrad do ČR v důsledku vážných ekonomických potíží země sídla kupujícího, vyhlášením platební neschopnosti, zavedením moratoria na platby nebo přírodní katastrofou apod. Mezi nejčastější příčiny rizikových pohledávek patří především absence morálky v obchodních vztazích, protože existují minimální možnosti efektivního postihu a složitost vymahatelnosti práv.

Rozhodování o prodeji na úvěr (vzniku pohledávek) je ovlivněno mírou rizika. Rizika mají různý původ, pravděpodobnost výskytu a velikost. Definice rizika jako určitého stavu informovanosti subjektu vychází z teorie rozhodování, která rozlišuje

rozhodování za jistoty, rizika a nejistoty. Riziko a nejistota se liší tím, že při rozhodování za rizika je známo rozdělení pravděpodobnosti možných hodnot, zatímco při rozhodování za nejistoty toto rozdělení známo není. Většina pohledávek by se měla pohybovat v oblasti jistoty placení, menší část by pak měla být řešena s určitou mírou rizika a výskyt nejistých pohledávek by měl být minimalizován.

Firma může riskovat, když novému odběrateli poskytne zboží nebo službu na úvěr. Může se stát, že tento odběratel svoji pohledávku nezaplatí, ale také se může stát, že získá stálého odběratele, který bude své závazky platit pravidelně a ve lhůtě splatnosti. Když nový odběratel zaplatí poprvé svůj závazek, riziko nezaplacení se zmenšuje. S každou další platbou se riziko nezaplacení snižuje.

Pravděpodobnosti zaplacení či nezaplacení lze, pokud se nezmění skladba odběratelů a lhůty splatnosti, stanovit podílem předpokládané výše zaplacených pohledávek vůči předpokládané hodnotě odbytu. Výši zaplacených pohledávek přitom lze zjistit rozbořem předešlých období.

$$\text{Pravděpodobnost zaplacení} = \frac{\text{zaplacené pohledávky}}{\text{hodnota odbytu}} = p$$

Peněžní prostředky, kterými firma disponuje v současnosti, mají pro ni větší význam a větší hodnotu, než tytéž peníze získané v budoucnosti. Proto pro budoucí příjem používáme tzv. odúročitel, který nám budoucí příjem převede na současnou hodnotu:

$$\text{Odúročitel} = 1 / (1+i)^n$$

n = počet úrokových období

i = úroková míra

U všech přepočtů na současnou hodnotu bývá problémem volba úrokové míry. Čím vyšší se očekává riziko, tím vyšší by měla být úroková míra. Vliv úrokové míry

působí v pohledávkách dlouhodobějších, ale v krátkodobých pohledávkách je i při vyšších hodnotách tento vliv prakticky zanedbatelný.

5.2 Nedobytné pohledávky

Výraz platební neschopnost je v posledních letech velmi aktuálním problémem, se kterým se snad setkal každý nejenom podnikatelský subjekt. Vše začíná vytvořením a vystavením faktury. Většina faktur je zaplacená před dnem splatnosti. Přibližně jedna třetina všech faktur není zaplacená ve stanoveném období, nýbrž tak, že je vystavena jedna nebo více upomínek. Pohledávka, která zůstává nevyrovnaná navzdory těmto upomínkám, se stává předmětem mimosoudního inkasa. Pokud platba stále během určitého období nebyla provedena, je pohledávka nedobytná, ale dluh zůstává, dokonce i když je pohledávka odepsána v účetnictví prodávající strany. V tomto stádiu je zahájena dlouhodobá správa nevyrovnaných pohledávek a jsou činěny periodické pokusy o její vyrovnaní. Nedobytná pohledávka se stává nezhodnoceným aktivem společnosti.

Pohledávka se může stát nedobytnou například proto, že právnická osoba, za kterou vznikla pohledávka, byla vymazána z obchodního rejstříku. Nebo proto, že dlužník zemřel a nemá právního nástupce. Dalším důvodem může být i pohledávka za neexistujícím dlužníkem (došlo-li k odběru zboží na zfalšované doklady), není-li známo místo dlužníkovy pobytu nebo by náklady na vymáhání pohledávky převýšili pohledávku. Za nedobytnou pohledávku by měla být vždy považována pohledávka, u které je dlužník v konkurzním nebo vyrovnávacím řízení.

Nedobytným pohledávkám je možné předcházet pouze tím, že jim podnikatelé nedají vůbec šanci vzniknout.

Pokud není možné dosáhnout splnění pohledávek podle stanovené dohody, je věřitel nucen použít některý z dalších zajišťovacích nástrojů jako je zápočet pohledávek, postoupení pohledávek, odpis pohledávek a opravné položky k pohledávkám,

upomínka, platební rozkaz, notářský zápis, soudní řízení, směnečný platební rozkaz, rozhodčí řízení, konkurz atd.

5.2.1 Zápočet pohledávek

Velmi jednoduchým způsobem, jak zajistit splatnost pohledávky, je uzavření dohody o vzájemném vyrovnání pohledávek a závazků (zápočet). V běžném obchodním styku je započtení pohledávek častým způsobem úhrady mezi obchodními partnery. Zápočet pohledávek je nutné chápat jako formu úhrady ve výši určené smlouvou o výši vzájemného zápočtu s veškerými dopady ve vztahu k zápočtu postoupených eventuálně nakoupených pohledávek. Při uzavírání dohody je nutné důkladně zkontrolovat, zda započítávané pohledávky a závazky mají veškeré nutné náležitosti a zda odpovídají požadavkům pro zápočet.

Problematikou započítání pohledávek a závazků řeší § 358 až 364 ObchZ., respektive § 580 až 582 ObčZ.

Započítat je možno jakékoliv pohledávky, které je možno uplatnit u soudu. Zákaz kompenzace se vztahuje na pohledávky za upsaný vlastní kapitál účtované na účtu 353 a v případě konkurzního řízení je započtení také zakázáno.

Zápočtem pohledávka u věřitele i závazek u dlužníka zanikne. Jednostranně nelze započíst pohledávky promlčené a pohledávky, kterých se nelze domáhat u soudu. Proti splatné pohledávce nelze jednostranně započíst pohledávku, která ještě není splatná. Dohodou účastníků lze započtením vyrovnat jakékoliv pohledávky (např. pohledávky promlčené, započíst pohledávku splatnou proti pohledávce nesplátne apod.).

V praxi se setkáváme jak s dvoustrannými, tak i s vícestrannými zápočty. Zde je nutné upozornit na neopominutelnou nutnost k uznání zápočtů průkazně a správně ve smyslu zákona 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů:

- smlouva o zápočtu musí být jako každá jiná podepsána statutárními zástupci oprávněnými jednat za daný subjekt
- započítávat lze pohledávky a závazky k témuž subjektu
- u vícestranných zápočtů je nutné dbát na to, aby kruh byl zcela uzavřen a smlouva byla všemi subjekty podepsána
- veškeré započítávané pohledávky a závazky musí být jednotlivě specifikovány a doloženy řádnými doklady
- započítávat lze pouze již vzniklé a trvající pohledávky.

5.2.2 Postoupení pohledávek

Postoupením pohledávky přechází pohledávka z postupitele na postupníka. To znamená, že na základě smlouvy mezi dosavadním a novým věřitelem přecházejí na nového věřitele veškerá práva i příslušenství k pohledávce včetně všech lhůt, a to vůči témuž dlužníkovi.

Postoupení pohledávky je upraveno v § 524 ObčZ a následujících paragrafech bývá velmi často označováno pojem cese.

V souvislosti s postupováním pohledávek se v praxi používají následující pojmy:

- **Postupitel neboli cedent** – tj. osoba, která postupuje pohledávku jinému věřiteli
- **Postupník neboli cesionář** – tj. osoba, které byla pohledávka postoupena
- **Postoupení neboli cese** – tj. způsob, jímž nastává změna v osobě věřitele pohledávky; také převod pohledávky z jednoho věřitele na jiného věřitele
- **Postoupit neboli cedovat** – tj. převést pohledávku jinému věřiteli.

Pohledávka se postupuje smlouvou o postoupení pohledávky v písemné formě. Postoupení pohledávky vzniká smlouvou mezi postupitelem (cedentem) tj. původním věřitelem a postupníkem (cesionářem) tj. novým věřitelem. Smlouvou o postoupení pohledávky dochází tak ke změně v osobě věřitele. K tomuto dvoustrannému právnímu úkonu není třeba souhlasu dlužníka, ale postupitel je povinen o uzavření smlouvy

dlužníka uvědomit bez zbytečného odkladu. Oznámení dlužníkovi může provést i postupník tím, že se dlužníkovi prokáže smlouvou o postoupení pohledávky.

Postoupení pohledávky lze realizovat po lhůtě její splatnosti, ve lhůtě její splatnosti nebo i před lhůtou její splatnosti. Postupují se pohledávky znějící na českou měnu i na cizí měnu.

Postoupení pohledávky může být provedeno za úplatu nebo bezúplatně. Postoupení pohledávky **za úplatu** je, když postupitel odpovídá postupníkovi za to, že v době postoupení pohledávka trvala, a jestliže se postupitel písemně zavázal za dobytost pohledávky, ručí jen do výše přijaté úhrady s příslušenstvím. **Bezúplatně**, kdy jmenovitá hodnota postoupených pohledávek je zúčtována pouze v podrozvahové evidenci a do bilančního účetnictví se tyto případy promítnou teprve v momentu zpeněžení nebo započtení, kdy se tato hodnota vyúčtuje z podrozvahy a zaúčtuje se na MD 221-Běžný účet/ D 646-Výnosy z odepsaných pohledávek.

Některé pohledávky jsou **nepostupitelné**. Patří mezi ně ty, které:

- končí smrtí věřitele
- nejsou postižitelné výkonem rozhodnutí
- jejichž obsah by se změnil změnou věřitele
- jejichž postoupení by odporovalo dohodě s dlužníkem

Účtování i daňové dopady postoupení pohledávky pro poplatníky účtující v podvojném účetnictví jsou závislé na tom, zda byla tato pohledávka v minulosti nějakým způsobem daňově zvýhodněna – postupným odpisem či tvorbou zákonné opravné položky nebo zákonné rezervy, a dále na tom, zda se jedná o prodej pohledávky vlastní či o prodej pohledávky nabyté postoupením.

Pro daňové účely se porovnává výnos z postoupení a hodnota postoupené pohledávky. Hodnotou pohledávky se rozumí u vlastních pohledávek jmenovitá hodnota, u pohledávek nabytých postoupením pak pořizovací cena. Pokud je výsledkem

postoupení zisk – tj. výnos postoupení je vyšší než hodnota pohledávky, vstupuje tento zisk do základu daně. Naproti tomu ztráta z prodeje pohledávky je daňově neúčinná.

Zajišťování pohledávek postoupením je způsob velmi efektivní, protože je rychlý a také bezpečný za předpokladu nezpochybnitelné smlouvy o postoupení, ve které je především ošetřen způsob a termín splatnosti. Nevýhodou je především skutečnost, že pohledávku zpravidla nepostoupíme za její jmenovitou hodnotu a musíme počítat s určitou „přiměřenou“ ztrátou.

5.2.3 Odpis pohledávek

Zákon o daních z příjmů (č. 586/1992 Sb.) umožňuje účetním jednotkám vybrané pohledávky po lhůtě splatnosti uplatnit jako výdaj, což představuje trvalé snížení hodnoty pohledávky, které se zachycuje na nákladovém účtu 546 – Odpis pohledávky. Zde účtujeme jak o odpisech daňově účinných, tak i daňově neúčinných.

Pohledávky lze odepsat jednorázově nebo postupně, a to podle toho, co je stanoveno v zákoně o daních z příjmů. *Postupný odpis* lze provádět u vybraných pohledávek, u kterých nastal termín splatnosti do konce roku 1994 a u kterých se nezjišťuje, zda je pohledávka promlčena či nikoli. Na konci účetního období je nutno v rámci inventarizace pohledávek si ověřit, zda u některé z nich na základě dohody mezi obchodními partnery nedošlo ke změně termínu splatnosti (např. byl dlužníkovi stanoven dodatečně splátkový kalendář). Pokud taková situace nastala, nejde již o pohledávku splatnou do konce roku 1994 a není možné ji odepisovat. Ročně lze uplatnit jako výdaj nejvýše zákonem stanovené procento z neuhrazené části hodnoty pohledávky nebo pořizovací ceny u pohledávky nabyté postoupením. Celkově je možné uplatnit jako výdaj maximálně neuhrazenou část hodnoty pohledávky nebo pořizovací ceny pohledávky nabyté postoupením.

Pohledávky je možné *jednorázově odepsat* jmenovitou hodnotu pohledávky nebo pořizovací cenu pohledávky nabyté postoupením, avšak musí se jednat o prokazatelně nedobytné pohledávky. Tyto pohledávky se třídí do několika skupin:

- a) soud zamítl návrh na prohlášení konkurzu nebo ho zrušil pro nedostatek majetku dlužníka,
- b) dlužník je v konkurzním a vyrovnávacím řízení na základě výsledků konkurzního a vyrovnávacího řízení; v tomto případě může být pohledávka odepsána ve výši dané jeho výsledkem,
- c) dlužník zemřel a pohledávka nemohla být uspokojena ani vymáháním na dědicích,
- d) dlužník byl právnickou osobou a zanikl bez právního nástupce a věřitel nebyl s původním dlužníkem ekonomicky nebo personálně spojenou osobou anebo fyzickou osobou blízkou,
- e) na majetek dlužníka, ke kterému se daná pohledávka váže, je uplatňována veřejná dražba, a to na základě výsledků této dražby,
- f) na majetek dlužníka, ke kterému se daná pohledávka váže, je postižen exekucí, a to na základě výsledků provedení této exekuce.

Odpis pohledávky na vrub daňových nákladů se také uznává, je-li ve 100% výši vytvořena k pohledávce opravná položka, eventuelně rezerva podle zákona o rezervách.

V případě úhrady pohledávky, která již byla plně nebo částečně odepsána, se odepsaná část vyúčtuje na účet 646 - Výnosy z odepsaných pohledávek. V tomto případě se zaúčtuje mimořádný příjem jako daňově účinný, neboť se jedná o příjem proti pohledávce již z účetnictví vyřazené. Odepsané pohledávky se přeřadí do podrozvahové evidence. Nedá se totiž vyloučit, že v budoucnu bude ještě nějaká zcela odepsaná pohledávka uhrazena.

5.2.4 Opravné položky k pohledávkám

Opravné položky mohou jednotlivé společnosti napomoci vyjádřit, že někteří dlužníci neplatí, respektive některé pohledávky nejsou spláceny ve lhůtě splatnosti. Obecně můžeme říct, že čím déle je po splatnosti pohledávky, tím větší je pravděpodobnost, že pohledávka nebude uhrazena.

Lze tvořit účetní opravné položky, jejichž tvorba není stanovena předem daným závazným postupem, a opravné položky daňové, které upravuje zákon o rezervách. Zákon č. 593/1992Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmu upravuje způsob tvorby a výši rezerv opravných položek, které jsou výdajem. Opravné položky lze tvořit dvojím způsobem. Prvním způsobem jsou zákonné opravné položky k pohledávkám za dlužníky v konkursním a vyrovnacím řízení a druhým opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994.

První způsob mohou vytvořit poplatníci daně z příjmu, kteří vedou účetnictví, až do výše hodnoty pohledávek nebo ceny pořízení pohledávek nabytých postoupením přihlášených u soudu ve lhůtě stanovené usnesením soudu o prohlášení konkursu nebo povolení vyrovnání, a to v období v němž byly pohledávky přihlášeny. Opravné položky se zruší v návaznosti na výsledky konkursního a vyrovnacího řízení nebo v případě, kdy pohledávka byla účinně popřena správcem konkursní podstaty, konkursním věřitelem, rozhodnutím soudu nebo příslušného správního orgánu.

Zákonné opravné položky k pohledávkám, splatným po 31. prosinci 1994, za dlužníky na jejichž majetek nebyl vyhlášen konkurz je možno vytvořit až do výše 100 % hodnoty pohledávky. Mohou je vytvářet poplatníci daně z příjmu, kteří vedou účetnictví v období, za které se podává daňové přiznání, pokud k těmto pohledávkám nevytvářejí jiné opravné položky a rezervy, a od konce sjednané lhůty splatnosti pohledávky uplynulo více než 6 měsíců, až do výše 20 % neuhrazené hodnoty pohledávky.

Takto je možné vytvořit opravné položky, pokud se věřitel domáhá zaplacení pohledávky soudně, jehož se poplatník řádně účastní a včas plní činí úkony potřebné k uplatnění jeho práva za podmínky, že od konce sjednané lhůty splatnosti pohledávky uplynulo více než:

- a) 12 měsíců, až do výše 33 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- b) 18 měsíců, až do výše 50 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- c) 24 měsíců, až do výše 66 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- d) 30 měsíců, až do výše 80 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- e) 36 měsíců, až do výše 100 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky.

Výše uvedené opravné položky nelze uplatnit u pohledávek již odepsaných na vrub výsledku hospodaření a dále u pohledávek za společníky, akcionáři, členy družstev za upsaný vlastní kapitál a mezi ekonomicky spojenými osobami.

Opravné položky se zruší, pokud pominou důvody pro jejich existenci, nebo pokud pohledávka, k níž byla opravná položka vytvořena, se promlčela, popřípadě nastaly důvody, za nichž se odpis pohledávky považuje za výdaj na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Vyšší opravné položky, než je uvedeno v zákoně o rezervách, je možno také tvořit, ale už se jedná jen o opravné položky účetní, které nemají vliv na výsledek hospodaření a musí se tedy při výpočtu daně z příjmů k základu daně přičíst.

5.2.5 Upomínka

Upomínka je výzva k zaplacení dlužné částky. Na vystavené faktuře je uveden den splatnosti. Pokud odběratel nezaplatí do data splatnosti dlužnou částku, má věřitel nárok na náhradu škody způsobenou prodlením nebo na úroky z prodlení, které je dlužník povinen platit z nezaplacené částky. Upomínka může být telefonická nebo písemná.

6. Evidence a řízení pohledávek

6.1 Evidence pohledávek

Základním předpokladem úspěšného vymáhání pohledávek je řádně vedená evidence pohledávek společnosti tak, aby bylo nejen možné přesně stanovit výši pohledávky, ale především doložit, jak daná pohledávka vznikla. Častým omylem, ke kterému dochází, je přesvědčení věřitele, že k prokázání oprávněnosti pohledávky stačí vystavené účetní doklady. Tento omyl může vést v extrémním případě i k situaci, že věřitel nebude schopen dokázat oprávněnost své pohledávky a ta bude soudem popřena. Je tedy nezbytně nutné vést evidenci nejen účetních dokladů, ale především ostatních dokumentů dokládajících oprávněnost pohledávky. Nejdůležitějšími doklady jsou dodací listy, smlouvy příp. obchodní korespondence ve věci.

Každá firma by měla vést evidenci pohledávek a provádět činnosti, které by měly vést k jejich zaplacení a především pohledávky pravidelně kontrolovat a provádět jejich inventarizaci. Evidence není přesně vymezená, záleží jen na vnitřních směrnících jednotlivých společností, jak bude vypadat. Abychom na něco nezapomněli a později nemuseli pracně zjišťovat neuvedené informace, bylo by dobré evidovat alespoň následující údaje: označení dlužníka, datum vystavení a splatnosti, důvod pohledávky, výši pohledávky, datum a částka úhrady.

6.2 Řízení pohledávek

Řízení pohledávek je v podstatě řízením jedné dimenze vztahu se zákazníkem ve výnosovém cyklu od objednávky přes prověření zákazníka, výroby a expedice, vymáhání až ke konečnému příjmu platby.

Mezi základní podmínky kvalitního řízení pohledávek patří dokonalá znalost trendu oboru, ve kterém podniká firma i její odběratelé, nepodceňování pravidelného marketingového průzkumu trhu, spolupráce se zákazníkem, dostatečné a objektivní

zdroje informací a v neposlední řadě účinné využívání platebních a zajišťovacích nástrojů s ohledem na situaci na trhu.

Vlastní řízení pohledávek má dva základní rozměry, a to prevenci a vymáhání (vymáhání pohledávek je uvedeno v kapitole 7).

Prevence, která byla dříve podceňována, se zaměřuje hlavně na stanovení limitu dodavatelských úvěrů, platební podmínky, přístup k novým zákazníkům a vlastní vystavování a evidenci potřebných dokladů pro existenci pohledávek. Firmy mají zpracovány různé metodologické postupy pro hodnocení bonity odběratelů a stanovení úvěrových limitů s cílem snížení rizika nezaplacení. V případě malých firem nebo fyzických osob se nelze spolehnout pouze na účetní závěrku, neboť dochází k umělému snižování zisků a následné podkapitalizaci a nedostatku likvidního majetku. Proto se finanční výsledky ukazují jako nedostatečné a je nutno provádět tato hodnocení na základě dalších informací. Jako primární zdroj je především platební morálka v minulosti a reference dalších partnerů, zákazníků nebo tzv. referenčních agentur. Je možno použít i veřejně dostupné informace na internetu z obchodního a živnostenského rejstříku, eventuelně různých registrů dlužníků.

U fyzických i právnických osob je také využíván bodovací systém, kdy metodou tzv. scoringu jsou určitým informacím přiřazovány podle určitého klíče body a podle získaného množství je pak stanovena bonita zákazníka. U fyzických osob jsou to otázky typu ohledně pohlaví, věku, rodinného stavu, měsíčních příjmů, počet členů domácnosti, délka pobytu na současné adrese a další.

Mezi důležité rizika řízení pohledávek patří, mimo schopnosti odběratele zaplatit pohledávku, také náklady v procesu pohledávek. Tyto náklady se dělí na externí a interní.

Mezi externí náklady patří nákup informací, náklady na zajišťovací a bankovní instrumenty, pojištění pohledávek, náklady na právní zastoupení apod.

Mezi interní náklady zařazujeme náklady související s řízením pohledávek, náklady na zavádění nových informačních systémů, na řízení dokumentace, její tisk a archivaci, náklady na firemní právníky apod. Interní náklady představují cca 2-5% z celkové hodnoty pohledávek. V případě jejího vymáhání tyto náklady rostou mnohem rychleji a mohou dosahovat až 50% i více z celkové hodnoty pohledávky.

6.2.1 Outsourcing

Rovněž je vhodné při řízení pohledávek použít outsourcingu.

Outsourcing je vyčlenění některých vnitropodnikových činností či procesů, které nepatří mezi hlavní předmět činnosti, na externího poskytovatele těchto služeb s cílem zlepšení výkonnosti organizace a optimalizace nákladů. Hlavním důvodem je ekonomická stránka těchto aktivit, hlavně z hlediska nákladů a výnosů a v poslední době za účelem zvýšení kvality poskytovaných služeb, a to mimo jiné i na základě konkurence v této oblasti. Použití outsourcingu dává zároveň větší možnost se zaměřit na vlastní činnost podniku. Ten, kdo přebírá outsourcing vlastně přebírá, provozuje a řídí veškeré potřebné zdroje.

Mezi hlavní ukazatele pro použití outsourcingu patří ekonomické důvody. Rovněž personální důvody pro zavádění outsourcingu nejsou zanedbatelné. Dodavatelé disponují dostatkem kvalifikovaných pracovníků. Firma poskytující outsourcing zajišťuje profesní růst svých zaměstnanců, kteří mají znalosti nejnovějších technologií a odpovídající zkušenosti s jejich zaváděním.

Většina firem nabízejících služby v oblasti outsourcingu se zabývá zlikvidněním pohledávek po lhůtě splatnosti (nákup a prodej, mimosoudní vymáhání, správa, organizace burz pohledávek, soudní vymáhání, zápočty, právní servis, veřejné dražby), méně firem se navíc zabývá prevencí (poskytování informací o obchodních partnerech, evidence platební nekázně, systém včasné výstrahy poskytující průběžné informace o obchodních partnerech).

V neposlední řadě je třeba zmínit i administrativní výhody mezi, které patří převedení administrativních procesů na poskytovatele.

Využití outsourcingu pro řízení pohledávek závisí na potřebě té určité firmy s ohledem na její potřeby a požadavky. Lze ho použít na různé činnosti:

- komplexní outsourcing
- zajištění inkasa všech pohledávek
- zajišťování inkasa malých částek
- inkaso pohledávek po lhůtě splatnosti
- zpracování úhrad
- správa pohledávek při sanaci, likvidaci a akvizici

Zavádění outsourcingu má i své nevýhody. Jako základní zde můžeme zmínit ztrátu přímého kontaktu se zákazníky, výběr kvalitního a profesionálního dodavatele nebo může docházet k problémům při úpravě ve smlouvě.

7. Vymáhání pohledávek

Hlavní cíl vymáhání pohledávek je přimět odběratele, aby zaplatili a pokud možno včas. V případě neplacení odběratelů, buď zaplatit z různých důvodů nemohou, nebo nechtějí.

Stanovení postupu při vlastním vymáhání pohledávek záleží na podmínkách příslušného kontraktu na základě, kterého pohledávka vznikla, na konkurenčním prostředí a na možnostech vymáhání pohledávek.

Většina obchodních firem používá standardní postup při vymáhání pohledávek, který obsahuje telefonické upomínání (pohledávky do 2 týdnů po splatnosti), ukončení dodavatelského úvěru (pohledávky do 1 měsíce po splatnosti), 2-3 písemné upomínky (pohledávky do 2 měsíců po splatnosti), předání k soudnímu nebo mimosoudnímu vymáhání (pohledávky nad 2 měsíce po splatnosti).

Mezi základní způsoby vymáhání pohledávek patří telefonický kontakt, osobní kontakt, písemné upomínky, externí agentury, soudní vymáhání, exekuce a konkurz.

7.1 Telefonický kontakt

Telefonický kontakt představuje u většiny firem nejoblíbenější a nejpoužívanější způsob vymáhání pohledávek, a to z důvodů, že je málo nákladný a rychle pomáhá odhalit a eventuálně i vyřešit hodně problémů. Důležité je, aby se ten kdo upomíná zaplacení, nenechal odbýt tradičními odpověďmi jako například:

- nedostal jsem fakturu
- už jsme zaplatili
- určitě zaplatím
- musím se zeptat šéfa, majitele
- bylo mi řečeno, že na platbu nespěcháte
- doba je zlá
- nemáme peníze
- a další

Telefonický kontakt je vhodný zejména při vymáhání pohledávek, které jsou krátce po splatnosti a při dalších krocích pro provádění kontroly. Při delším období po splatnosti je vhodnější již osobní kontakt.

7.2 Osobní kontakt

Osobní kontakt je efektivnější než telefonický. Při osobním kontaktu mají lidé z psychologického hlediska pocit větší zodpovědnosti a závazku než při anonymním telefonickém hovoru. Tento způsob je, ale rovněž nákladnější, neboť zabírá více času a přináší sebou i náklady na dopravu.

Výsledkem osobního jednání by mělo být uzavření dohody o pohledávce, a to písemnou formou, která má pak i podobu písemného uznání dluhu a je důležitým dokumentem při případném dalším soudním i mimosoudním vymáhání pohledávky.

7.3 Písemné upomínky

Písemnými upomínkami vhodnou formou navrhuje způsoby řešení a další postup. Uvádíme zde i výši úroků z prodlení, případně výši smluvní pokuty a další sankce uvedené ve smlouvě.

Písemné upomínky mají později hlavně dokumentační charakter při soudním projednávání. Před podáním žaloby se zasílá poslední písemná upomínka ve formě pokusu o smír.

7.4 Externí agentury

Externí, nebo-li vymáhací agentury nabízejí mimosoudní inkaso pohledávek. Využití těchto agentur je vlastně využití outsourcingu, jak již bylo dříve v textu uvedeno. Využití těchto agentur sebou přináší další náklady a je rovněž nutno získat spolehlivé reference na takovou to agenturu, neboť kvalita nabízených služeb na trhu je diametrálně odlišná. Rovněž je vhodnější předat agentuře k řešení veškeré pohledávky po lhůtě splatnosti, neboť je trendem si vybírat pohledávky pouze lukrativní.

7.5 Soudní vymáhání

Pomocí soudního vymáhání řešíme pohledávky po splatnosti soudní cestou. Při tomto způsobu jsou náklady ve výši 4% za soudní poplatky a náklady za právní zastoupení. Časový horizont je také značný, doba než dostaneme právoplatný a vykonatelný rozsudek se pohybuje v České republice při dvoustupňovém soudním řízení mezi 2 - 6lety.

7.6 Exekuce

Pro výkon rozhodnutí formou exekuce potřebuje mít věřitel soudem vydaný exekuční titul (následuje až po nabytí právní moci vydaného rozsudku, tj. dalších 6 měsíců až rok) nebo mít uzavřen notářský nebo exekuční zápis s doložkou, že je mu umožněno vedení exekuce proti dlužníkovi jen na základě žádosti věřitele bez další žaloby.

Při použití exekuce dochází k dalšímu nárůstu nákladů (15% z vymáhané částky přináležejí jako odměna exekutorovi + další náklady, toto jde sice k tíži dlužníku, ale v případě jeho nízké solventnosti musí tuto částku zaplatit věřitel).

Jsou také známy případy, kdy exekutor úmyslně zadržoval vymožené částky a nekomunikoval ani s věřitelem ani se soudem, protože je jeho postavení ze zákona takové, že není mimo exekutorské komory povinen nikomu předkládat výkaz své činnosti. Také dochází k úmyslnému nárůstu úkonů prováděných exekutorem, a tím k zvyšování jeho odměny, která jak je již uvedeno, v případě nesolventnosti dlužníka jde k tíži věřitele.

Rovněž činnost a úkony exekutora, neboť má větší pravomoci než Policie ČR (může vstoupit kdekoli a provést tam exekuci, i mimo trvalý pobyt povinného, jen na základě své domněnky bez soudního povolení, pouze na podkladě exekučního příkazu vůči povinnému) může mít negativní vliv na postavení věřitele, kdy budou jeho úkony vnímány velice negativně potencionálními budoucími i současnými zákazníky, a tím bude snížena jeho konkurenceschopnost.

Proto je třeba použít exekuci jen u vyslovených neplaticů a ne u zákazníků s dočasnými finančními problémy.

7.7 Konkurz

Konkurz je krajním řešením pohledávek po lhůtě splatnosti. Konkurz se týká většinou předlužených společností bez žádného majetku či finančních zdrojů. U konkurzu jsou přednostně uspokojovány závazky státu, zdravotních pojišťoven, zástavy, závazky vůči zaměstnancům a poté teprve závazku ostatních věřitelů.

Návrh na prohlášení konkurzu je oprávněn podat dlužník nebo kterýkoliv z jeho věřitelů (§ 4 zákona o konkurzu a vyrovnání). Navrhovatel je povinen zaplatit zálohu na náklady konkurzu až do částky 50.000,- Kč, a to i opakovaně. Pokud pohledávka navrhovatele vyplývá ze mzdových nároků, je navrhovatel od zaplacení zálohy osvobozen s výjimkou pracovníků uvedených v § 67b (vedoucí pracovníci dlužníka a osoby jim blízké).

Podává-li dlužník sám na sebe návrh na konkurz, musí uvést okolnosti, které ukazují, že je v úpadku. Současně je povinen předložit seznam majetku a závazků s uvedením adres svých dlužníků, věřitelů a zaměstnanců.

Pro právnické osoby, které jsou v úpadku, existuje zákonná povinnost podat bez zbytečného odkladu návrh na prohlášení konkurzu. Povinnost má i likvidátor, když zjistí, že je společnost předlužena. Pokud některá z osob svoji povinnost poruší a včas nepodá návrh na prohlášení konkurzu, odpovídá za škodu, která tímto jednáním mohla věřitelům vzniknout.

Ústředním pojmem konkurzního řízení je konkurzní podstata, tedy majetek podléhající konkurzu, který lze využít k úhradě závazků. Jedná se o majetek, který patřil dlužníkovi v den prohlášení konkurzu a kterého nabyl za konkurzu. Majetkem se rozumí také mzda nebo jiné podobné příjmy. Za podmínek stanovených zákonem se konkurz týká také majetku osob odlišných od dlužníka, zejména majetku, který nabyly na základě neúčinných právních úkonů dlužníka.

8. Směnka

Neexistuje přesná právní definice pojmu „směnka“. Směnka je určena svými podstatnými náležitostmi, které jsou uvedeny v zákoně č. 191/1950 Sb. – zákon směnečný a šekový.

Směnka je vystihována jako převoditelný cenný papír, ze kterého vyplývá dlužnický závazek, který dává směnečnému dlužníkovi povinnost zaplatit a současně majiteli směnky právo požadovat zaplacení směnečné sumy v určitém čase a na určitém místě.

Směnka je velice operativní, protože ji může vystavit jak podnikatel (v souladu z obchodním zákoníkem), tak občan (podle občanského zákoníku). Prostřednictvím směnky si tedy může podnikatel půjčit peníze i od nepodnikatelského subjektu. Směnka nepodléhá schválení žádné instituce a můžeme ji tedy sepsat kdykoliv a kdekoliv. Forma směnky není předepsaná, ale musí obsahovat podstatné náležitosti, jinak by byla neplatná.

Směnka se využívá i v mezinárodních obchodních vztazích, protože na základě mezinárodní konvence, kterou přijala většina států, má směnka stejné náležitosti ve všech zúčastněných zemích.

Pro platnou směnku není vyžadován žádný tiskopis ani úřední ověření podpisů. Směnka může být napsána ručně nebo strojem. Také je možno (i když ne nutno) využít předtištěných tiskopisů, do kterých je nutno doplnit předepsané údaje.

V obchodním styku plní směnka následující funkce:

- a) *platební funkce* – slouží k úhradě peněžitého závazku, kdy místo zaplacení závazku vystaví dlužník směnku;
- b) *úvěrová funkce* – získání hotových peněz pro směnečného věřitele tím, že směnku eskontuje (prodá) bance;

- c) *jistící funkce* – věřitel použije směnku jako jistící nástroj pro případ, kdy dlužník neuhradí zavčas vystavenou fakturu.

Směnečná cena – je peněžítá částka, na kterou je směnka vystavena. Může být uvedena slovem nebo číslem, nejčastěji obojím způsobem. Kromě sumy musí být uvedena i platná měna. Pokud by nebyla uvedena měna nebo by směnka obsahovala neplatnou měnu, směnka by se stala neplatnou. Je-li směnečná suma udána jak slovy, tak čísly a neshodují-li se tyto údaje, platí suma vyjádřená slovy.

8.1 Základní rozdělení směnek:

- a) *Směnka vlastní* (solosměnka) – je nejjednodušším typem směnky, která si vystačí se dvěma subjekty – výstavce směnky a remitent. *Výstavce směnky* (emitent) bezpodmínečně slibuje osobě ve směnce uvedené (*remitentovi*), že v určené době a na určeném místě zaplatí směnečnou sumu. Tato směnka je v podstatě dlužním úpisem čili uznáním dluhu.
- b) *Směnka cizí* (trata) - předpokládá tři subjekty, výstavce, remitenta a směnečníka. Obsahuje bezpodmínečný příkaz výstavce směnky třetí osobě – směnečníkovi, aby zaplatil určitou peněžitou částku (směnečná suma) v termínu splatnosti směnky v místě určeném na směnce osobě ve směnce uvedené (remitent). Vystaví-li kupující cizí směnku, musí ji prodávající předložit osobě, která má podle obsahu směnky platit, tj. směnečníku k přijetí. Směnečníku vznikne směnečný závazek teprve přijetím (akceptací) směnky. Směnečník přijímá cizí směnku proto, že je částku odpovídající směnečné sumě dlužen výstavci směnky a zaplacením směnky remitentovi splatí svůj dluh, který má vůči výstavci směnky. I když směnečník nepřijme směnku, neztrácí směnka právní význam, poněvadž je z ní zavázán výstavce.

atd. a) Směnka vlastní

Podstatné náležitosti vlastní směnky:

Podle zákona směnečného a šekového jsou podstatnými náležitostmi směnky vlastní tyto údaje:

1. **Označení listiny jako „směnka“**, které musí být zahrnuto i do vlastního textu listiny a musí být vyjádřeno v jazyku, v němž je směnka napsána.
2. **Bezpodmínečný slib** zaplatit určitou peněžitou sumu, obsahuje slovo „**zaplatím**“
3. **Údaj splatnosti** – určitý počet dní po datu vystavení
4. Jméno toho, komu nebo na jehož řád má být placeno
5. Údaj místa, kde má být placeno
6. Datum a místo vystavení směnky
7. Podpis výstavce

Vzor směnky vlastní

V dne

Za tuto směnku **zaplatím** bez protestu dne

na řad

směnečnou sumu ve výši

Směnka je splatná v u

jméno a podpis výstavce

atd. b) Směnka cizí

Podstatné náležitosti směnky cizí:

Podle zákona směnečného a šekového jsou podstatnými náležitostmi směnky vlastní tyto údaje:

1. **Označení listiny jako „směnka“**, které musí být zahrnuto i do vlastního textu listiny a musí být vyjádřeno v jazyku, v němž je směnka napsána.
2. Bezpodmínečný **příkaz** zaplatit určitou peněžní částku. Obsahuje slovo „**zaplat'te**“ (Směnka cizí přikazuje jiné osobě, aby byla směnka uhrazena)
3. Jméno toho, kdo má platit (směnečník) – zpravidla se uvádí i adresa
4. Údaj o splatnosti
5. Údaj místa, kde má být placeno
6. Jméno toho, komu nebo na jehož řad má být placeno
7. Datum a místo vystavení směnky
8. Vlastnoruční podpis výstavce – za právnickou osobu podepisuje její statutární orgán.

Akceptace

Protože směnku cizí vystavuje věřitel a ne dlužník, je nutné, aby dlužník svůj dluh uznal. Směnečník (dlužník) se směnečně zaváže slovem, přijal nebo jiným slovem stejného významu, k čemuž připojí i svůj podpis. I pouhý podpis je považován za přijetí. K přijetí přikládá směnku sám výstavce (trasant) nebo zástupce neprodleně po vystavení směnky směnečníkovi (trasátovi). Může ji však předložit i věřitel, v jehož prospěch má být plněno (remitent).

Vzor směnky cizí

V dne

Za tuto směnku **zaplat'te** dne na řad
částku korun českých

Směnečník:

Splatné v u
(místo placení) (domicil)

Výstavce.....
(jméno/firma a adresa)

(podpis)

8. 2 Splatnost směnky

Údaj o splatnosti směnky je jednou z řady tzv. směnečných doložek, které mohou, ale nemusí, být součástí směnky. Není přitom podstatné, zda jde o směnku vlastní nebo o směnku cizí.

Splatnost směnky lze určit celkem čtyřmi způsoby:

- a) Vistasměnka – na viděnou (při předložení)
- b) Lhůtní vistasměnka – na určitý čas po viděné
- c) Datosměnka – na určitý čas po vystavení směnky
- d) Fixní směnka – na určitý den

atd. a) Vistasměnka – je směnka na viděnou a je splatná při předložení. Na rozdíl od směnek, u nichž je splatnost určena, se nepředkládá k přijetí a dlužník tak musí být stále připraven k placení směnky v platebním místě. Vistasměnka musí být předložena k placení do jednoho roku od data vystavení. Výstavce však může tuto lhůtu zkrátit nebo naopak určit lhůtu delší.

Vistasměnka se vyjadřuje např. slovy: „Za tuto směnku zaplatím při předložení...“.

atd. b) Lhůtní vistasměnka - její podstata spočívá v tom, že věřitel musí nejprve předložit směnku a teprve poté může žádat její proplacení. Pro dlužníka to znamená, že nemusí být stále připraven k placení směnky, jelikož mezi předložení a přijetím směnky k zaplacení musí uběhnout lhůta alespoň jednoho dne, a může se na plnění ze směnky připravit.

Lhůtní vistasměnka se vyjadřuje např. slovy: „Za tuto směnku zaplatím pět dnů po viděné...“.

atd. c) Datosměnka – je směnka splatná určitý čas po vystavení. Takto stanovená lhůta musí být minimálně jednodenní, tj. směnka může být splatná nejdříve den následující po jejím vystavení. Naopak maximální délka této lhůty není stanovena a může být tedy libovolně dlouhá.

Datosměnka se vyjadřuje např. slovy: „Za tuto směnku zaplatím deset dnů po vystavení...“

atd. d) Fixní směnka - splatnost fixní směnky je stanovena určitým konkrétním dnem, který musí být zcela jednoznačně určen. V takovém případě je třeba do textu směnky doplnit např. větu: „Splatná dne 31. 5. 2010“ nebo může být splatnost stanovena i nepřímou, např. „Splatná na Štědrý den 2010“.

V případě, že směnka neobsahuje údaj o splatnosti, nejedná se o směnku neplatnou, ale uplatní se ustanovení § 2 zákona směnečného a šekového, dle kterého o směnce, v níž není uveden údaj o splatnosti, platí, že je splatná na viděnou (vistasměnka).

8.3 Eskont směnky

Eskont směnky je koupě dosud nesplatné směnky bankou. Spočívá v tom, že banka převezme od účetní jednotky směnku před dobou její splatnosti a po provedení srážky (tzv. diskontu), vyplatí účetní jednotce příslušnou částku, čímž poskytuje eskontní úvěr (směnečný úvěr). Eskontní úvěr je pro účetní jednotku výhodný především proto, že získá rychlý přístup k likvidním finančním prostředkům, úvěr má poměrně nižší úrokové sazby a zpravidla se u něj nepožadují klasické zajišťovací prostředky. Diskont se počítá za dobu od eskontu směnky do splatnosti směnky. Banka si dále může srážet eskontní odměnu.

V době splatnosti směnky banka požaduje zaplacení po směnečném dlužníkovi. Pokud ten nezaplatí, banka směnku vrátí a účetní jednotka, která směnku k eskontu bance předložila, musí úvěr uhradit. Riziko banky je tímto opatřením sníženo.

8.4 Aval směnka

Aval směnka je směnka se zaručitelem. Zaručitel (aval) nebo též směnečný ručitel je fyzická nebo právnická osoba, která se svým podpisem na směnce zaručuje, že

ji zaplatí, pokud jí ve splatnosti nezaplatí akceptant popřípadě při nepřijetí směnky výstavce.

Ručení se píše na směnce (může být i na rubu) slovy jako ručitel nebo per aval. Ručitel musí udat, na koho se ručení vztahuje. Jestliže to neučiní, zaručuje se za výstavce. Závazek směnečného rukojmího je platný i tehdy, je-li závazek, za který se zaručil, neplatný z jiného důvodu než pro vadu formy.

8.5 Blankosměnka (Biankosměnka)

Blankosměnka je směnka neúplná, neobsahující nejméně jednu podstatnou náležitost, která je dána do oběhu s úmyslem, že bude určitým způsobem doplněna na hotovou směnku. Aby se jednalo o blankosměnku, musí být splněny následující podmínky:

- listina obsahuje alespoň jeden podpis,
- v textu listiny je obsažené označení „směnka“,
- ten, kdo tuto listinu vystaví, udělí jejímu nabyvateli tzv. směnečné právo vyplňovací, tj. právo doplnit chybějící údaje, které bývá obvykle sjednáno v písemné formě, např. jako součást smlouvy apod.

Pojmovým rysem blankosměnky je tedy její neúplnost, avšak pouze taková, která nezpůsobuje její neplatnost. Neúplnost blankosměnky proto předně nesmí být náhodná, ale záměrná. Neúplnost navíc může být pouze dočasná, nikoliv trvalá.

Teprve doplněním chybějících údajů se blankosměnka stane platnou smenkou, a to i v případě, že její majitel nedodrží ujednání o tom, jaké údaje mají být do směnky doplněny.

Z výše uvedeného je zřejmé, že blankosměnka je pro výstavce i všechny další osoby, které se na směnku podepsali před doplněním chybějících údajů poměrně riskantní, zejména pak v případě, kdy směnečné právo vyplňovací není uděleno

v písemné formě a o jeho obsahu neexistuje žádný doklad, nebo v případech, kdy je blankosměnka ještě před vyplněním převedena na třetí osobu.

Blankosměnka se používá v praxi poměrně často, zpravidla jako zajišťovací prostředek. Držitel blankosměnky má možnost doplnit obsah takovým způsobem, aby přesně odpovídal obsahu zajištěného závazku (např. výše směnečné pohledávky odpovídá výši dluhu, jehož úhradu má směnka zajišťovat).

8.6 Zvláštní druhy směnek:

- a) ***směnka cizí na vlastní řád*** – podle zákona směnečného a šekového je připuštěna možnost, aby směnka zněla na vlastní řád výstavce, tzn. směnka cizí na vlastní řád. Osoba výstavce a remitenta na této směnce splývá. Místo třech subjektů obsahuje tato směnka pouze dva subjekty: výstavce, který je zároveň remitentem (tedy oprávněným) a směnečníka. Schematicky vyjádřeno – osoba A přikazuje osobě B, aby zaplatila osobě A (např. „zaplat'te na řád náš vlastní“ nebo „zaplat'te na řád můj vlastní“).

- b) ***zastřená směnka vlastní*** – je svojí povahou směnka cizí. Formálně se na ní vyskytují tři subjekty (výstavce, směnečník a remitent). Ve skutečnosti se ovšem vyskytují pouze dva subjekty, protože osoba výstavce a směnečníka splývá. Zastřená směnka vlastní je tedy příkaz výstavce, který si dává výstavce sám sobě (jako směnečníkovi), aby zaplatil směnečnou sumu remitentovi (např. „ať ti zaplatím“). Tím vzniká situace, jakoby se jednalo o směnku vlastní.

8.7 Další druhy směnek:

- a) ***Směnka komisionářská*** - výstavce (komisionář) tuto směnku vystaví na požádání jiné osoby, která nechce být na směnce jako výstavce uvedena (komitenta). Jde tudíž o vztah komisionářský, kde výstavce jedná jako komisionář vlastním jménem a na účet třetí osoby (komitenta).

- b) **Depozitní směnka** – je směnka vystavená finanční institucí k zajištění pohledávky vzniklé z vkladu věřitele.
- c) **Rektasměnka** - směnka, kde si výstavce nebo akceptant z nějakých důvodů (např. příbuzenský vztah) nepřejí, aby se směnka dostala do oběhu. Výstavce směnky musí do textu uvést doložku "nikoli na řad". Směnka tedy ztrácí obchodovatelnost.
- d) **Domicilovaná směnka** (umístěná) – je směnka splatná u jiné právnické nebo fyzické osoby než u směnečníka. Domicilovat lze směnku vlastní i směnku cizí. Domicilát je zmocněnec směnečníka pro úkon placení (většinou banka). Domicilátovi tedy není směnka předkládána proto, aby ji sám splatil, ale proto, aby se na splacení dohodl se směnečným dlužníkem. Umístění (domicil) směnky bývá vyjádřeno slovy: „splatné u...“. I když domicil nepatří k podstatným náležitostem směnky, může jeho nesprávné určení způsobit absolutní neplatnost směnky, a to v případě, že se údaj platebního místa liší od místa domicilu (vzniká vnitřní rozpor, pro který je směnka absolutně neplatná).

8.8 Převod směnek

Směnky se běžně převádí rubopisem (indosamentem), pokud se nejedná o směnku, ve které je uvedeno „nikoli na řád“ nebo jiná doložka stejného významu (rektasměnka). Takové směnky lze převést pouze běžnou občanskoprávní cestou, tj. písemnou postupní smlouvou.

- a) **Indosament** - je písemné prohlášení na směnce, kterým se směnka převádí na někoho jiného. Tento převod je možný jen u směnky na řád. Osoba, která směnku převádí, se nazývá indosant a osoba, na kterou se směnka převádí, se nazývá indosatář. Podstata převodu spočívá v tom, že dosavadní majitel směnky

(indosant), vyznačí na rubu směnky nebo na jejím přívěsku indosační doložku a předá směnku novému majiteli (indosatáři).

Převod se může uskutečnit:

- vyplněným indosamentem – obsahuje jméno indosatáře, datum a místo převedení směnky a podpis;
- nevyplněným indosamentem – k převodu stačí podpis indosanta na rubu směnky.

b) Převod postoupením – je-li směnka opatřena doložkou „nikoli na řád“ nebo doložkou stejného významu, může být převedena pouze písemnou smlouvou o postoupení pohledávky. Ten, kdo směnku prodává, se nazývá postupitel a ten, kdo směnku nabývá, se nazývá postupník. Odpovědnost postupitele vůči postupníkovi je ve srovnání s odpovědností indosanta výrazně limitována.

8.9 Výhody a nevýhody směnek

Hlavní výhodou směnky je, že vymáhání dluhu soudní cestou je pro věřitele podstatně jednodušší a rychlejší než v jiných případech. Žalobce není povinen prokazovat vznik závazku, ale stačí, aby soudu předložil originál směnky a legitimoval se jako její oprávněný majitel (což postačuje jako důkaz). Na druhé straně dlužník, který by se povinnosti směnku zaplatit bránil, musí své důvody nejen tvrdit, ale i prokázat. Nezaplacené směnky bývají pokládány za vzácnost, protože důsledky nezaplacení bývají pro dotyčný subjekt významné. Nabude-li rozsudek právní moci, má věřitel právo vymáhat peníze např. pomocí exekutora.

Nevýhodou směnek jejich formální stránka. Musí být vystaveny v zákonem předepsané formě se stanoveným obsahem, a pokud některá z jejich podstatných náležitostí chybí, je směnka neplatná.

9. Forfaiting

Forfaiting je odkup střednědobých nebo dlouhodobých exportních pohledávek splatných v budoucnosti bankou nebo specializovanou finanční institucí (forfaiterem). Jedná se o pohledávky, které jsou bezpečně zajištěny (např. směnky, dokumentární akreditiv, záruky), a které jsou bez postihu původního věřitele (nejčastěji vývozce). To znamená, že banka (tzv. forfaiter) odkupuje zajištěné pohledávky bez zpětného postihu vůči tomu, kdo pohledávku prodává. Jedná se tedy o odkup pohledávky bez regresu.

Forfaiter zpravidla uzavírá smlouvu s vývozcem ještě před uskutečněním vývozu a ve smlouvě stanoví podmínky budoucího odkupu pohledávky. Po uskutečnění dodávky zboží do zahraničí vývozce odprodá pohledávku forfaiterovi, a tím získá okamžitou úhradu, která je ovšem snižená o odměnu forfaiterovi. Z právního hlediska se vlastně jedná o postoupení pohledávek.

„Forfaiting se hodí pro firmy dodávající zahraničním odběratelům zboží či služby větších hodnot, zejména investiční celky. Pomocí této služby se omezí, respektive zcela vyloučí rizika spojená s odběratelem, jeho teritoriem a riziko změny měnového kurzu, a dodavatel získá provozní kapitál, ke kterému by se jinak dostal až po velmi dlouhém čase. V případě forfaitingových operací se vyvinul sekundární trh, například v Londýně. Forfaiter tedy může odkoupenou pohledávku dále prodat.“ uvádí Jan VINTER, J. Peníze (skoro) ihned a bez rizika. [online]. [cit. 17. 8. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.mesec.cz/clanky/forfaiting-penize-skoro-ihned-a-bez-rizika/>>

Odkupované pohledávky musí splňovat:

1. Jejich splatnost je zpravidla delší než 60 dnů
2. Ve většině případů jsou za zahraničním subjektem
3. Jsou uvedeny ve volně směnitelné měně

4. Jednotlivé transakce mají hodnotu vyšší než 50 000 USD nebo ekvivalentu v jiné měně
5. Musí být zajištěné akreditivem, směnkou nebo bankovní zárukou - v případě směnky je to aval nebo bankovní záruka prvotřídní banky. V případě akreditivu musí být akreditiv otevřen nebo potvrzen prvotřídní bankou. Pokud se jedná o bankovní záruku, musí být neodvolatelná a bezpodmínečná a též vystavená prvotřídní bankou.

Forfaiting se dělí na:

a) zahraniční

- vývozní – nejrozšířenější forma forfaitingu a je spojen s financováním vývozce
- dovozní – vyskytuje se ve dvou variantách. V první variantě tuzemský dovozce doveze zboží na obchodní úvěr a forfaiter odkupuje vzniklou pohledávku od zahraničního vývozce a dovozce tak získává zboží na úvěr. V druhé variantě dovozce vystaví směnku vlastní s avalem a forfaiter tuto směnku odkoupí a zaplatí zahraničnímu vývozci.
- finanční – jedná se v podstatě o devizový směnečný úvěr.

b) tuzemský –forfaiter odkupuje pohledávky za domácími odběrateli.

Výhody forfaitingu:

- okamžitý přístup k hotovosti
- lze jej získat v průběhu 24 hodin
- snižuje potřebu obchodního úvěru
- kursové riziko a riziko nezaplacení je převedeno na forfaitingovou společnost
- odstranění úkonů spojených se správou, inkasem a vymáháním pohledávek
- odkup bez zpětného postihu na exportéra

10. Faktoring

Faktoring je jedna z možností outsourcingu, který jsem uvedla v kapitole 6.2.1 Outsourcing.

Faktoring se obvykle nazývá postupování krátkodobých pohledávek, což bývá chápáno jako pohledávky s dobou splatnosti do 90ti dní. Dodavatel však nezačne s bankou jednat až ve chvíli, kdy mu pohledávky vzniknou, ale již ve chvíli, kdy ví, že mu v budoucnu bude u jednoho subjektu vznikat pohledávek více. Ve faktoringové smlouvě se pak zaváže, že je bude bance postupovat, a ta mu za to bude vyplácet určitou poměrnou část z jejich výše. Dodavatelé zboží nebo služeb převádějí na faktora pohledávky vzniklé při prodeji na fakturu. Faktoringová společnost (často banka) se tak stává věřitelem a přebírá od dodavatele veškeré riziko, že kupující nebude schopen či ochoten zaplatit.

Faktoring se především využívá ke snížení rizika, ke snížení administrativních nákladů nebo jako nástroje financování.

Svou pohledávku sice nedostaneme od banky proplacenu v plné výši, ale mohlo by se nám také stát, že by jsme své peníze od svého odběratele nedostali vůbec. Za určitou částku tak na banku převádíte riziko nesplacení pohledávek, které máme.

Další z příjemných záležitostí spojených s faktoringem je to, že administrativních záležitostí spojených se správou pohledávek se zbavíme, jelikož jako jejich vlastníci se jimi bude muset zabývat banka. Zejména v případě menších firem to může být citelná úleva.

Poslední z důvodů pro využívání faktoringu může být dán tím, že firma by ráda realizovala další projekt, který však nemá zatím z čeho profinancovat, protože doba splatnosti starší pohledávky ještě nenastala. Faktoring tímto může fungovat jako nástroj financování. Ale jen v tom případě, že faktor proplácí sjednanou výši z pohledávek

okamžitě a nikoliv až ve lhůtě splatnosti. Takto firma získá potřebnou likviditu mnohem dříve (klidně i do 2 dnů) a může hned pokračovat ve svých aktivitách, což může být výhodné i za cenu diskontu a ostatních nákladů, které si banka z pohledávek strhne. V tomto případě faktoring slouží jako krátkodobý bankovní úvěr.

Každá konkrétní faktoringová operace nemusí využívat všechny tyto funkce, záleží na dohodnutých podmínkách mezi oběma smluvními stranami.

Předností faktoringu je jeho pružnost bez složitých schvalovacích procedur a nutnosti běžného bankovního jištění.

Faktoring můžeme rozdělit na regresní a bezregresní faktoring.

„**Regresní faktoring** je v České republice stále častěji využívanou službou, oblíbenou zejména pro nízkou cenu, plně srovnatelnou s bankovním úvěrem. Faktoringová společnost u této metody zálohově financuje pohledávky před splatností a po dobu tzv. regresní lhůty, kdy rovněž upomínkuje a vymáhá plnění po odběrateli. Po uplynutí regresní lhůty faktor navrací pohledávku zpět dodavateli k obchodnímu řešení. Regresní metoda je doporučována jako flexibilní finanční zdroj především v případech, kdy dodavatel s odběrateli dlouhodobě spolupracuje a neexistují obavy ze zhoršení platební morálky.“ uveřejnil internetový portál www.factoring.cz: Regresní faktoring. [online]. [cit. 17. 8. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.factoring.cz/factoring.asp>>

„**Bezregresní faktoring** je službou dříve využívanou především v exportním faktoringu. Bezregresní faktoring integruje výhody financování, správy pohledávek a převzetí rizika platební neschopnosti nebo nevůle odběratele. Dodavatel kromě nevratného financování získá i pojištění pohledávek nebo garanci, že faktoringová firma přebírá rizika a náklady na vymáhání pohledávek, obvykle do výše 85 % z jejich hodnoty. Bezregresní metoda je přirozeně dražší. Je vhodná pro dodavatele, kteří chtějí při dodávkách vyřešit i potenciální problémy s insolvencí odběratelů, resp. kteří se již

předem rozhodnou zaplatit vyšší poplatek za větší rozsah služby.“ uveřejnil internetový portál www.factoring.cz: Bezregresní faktoring. [online]. [cit. 17. 8. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.factoring.cz/factoring.asp>>

Většina firem považuje faktoring za velmi nákladný. Faktoringové poplatky se pohybují podle bonity odběratelů i dodavatelů, podle objemu pohledávek, podle délky spolupráce a podle používané mezibankovní sazby ve výši 10 – 15 % z hodnoty pohledávky. Tyto poplatky většina firem považuje za velmi vysoké. Firmy si vzhledem k netransparentnosti nákladů v procesu pohledávek neuvědomují, že náklady na pohledávku včetně režijních nákladů se pohybují přibližně na stejné výši.

Zpravidla je levnější využít faktoring pro méně větších pohledávek než pro více malých, jelikož tím vzniká bance více administrativních nákladů. Je tedy složité určit nějakou obvyklou poměrnou část, ale zpravidla se výše faktorem vyplacené částky pohybuje v rozmezí 60 - 90 % postoupené pohledávky. Zbytek si banka ponechává ve formě diskontu, který se odvíjí od úrokových sazeb na mezibankovním trhu, své ziskové marže a poslední část jde konečně na administrativní a ostatní náklady.

Hlavní rozdíly mezi forfaitingem a faktoringem:

- forfaiting odkupuje jednotlivé pohledávky větších hodnot, které jsou střednědobé nebo dlouhodobé. U faktoringu se odkupují soubory pohledávek, které jsou krátkodobé, průběžným odkupem na základě rámcové smlouvy.
- U faktoringu se požaduje dostatečná bonita odběratele a u forfaitingu se požaduje prvotřídní bonita ručící banky.

11. Účtování pohledávek

Pohledávky jsou aktivní účty a jejich počáteční stav je tedy na straně MD (Má Dáti), kde účtujeme také vznik pohledávek. Naopak úhrady (úbytek) pohledávek

účtujeme na stranu (D) Dal. V rozvaze jsou pohledávky začleněny do Oběžného majetku (označení místa v rozvaze: C.).

Zde se budu zabývat účtováním pohledávek z obchodních vztahů:

a) Vystavení faktury

1. Vystavená faktura za zboží či služby:

a) Hodnota zboží či služby	311/6.. (602, 604)
b) DPH (pokud jsme plátcí DPH)	311/343

2. a) Úhrada vystavené faktury převodem z BÚ	221/311
b) Úhrada vystavené faktury v hotovosti	211/311

b) Zálohová faktura

Pokud nebudu mít jistotu zaplacení, tak budu požadovat od zákazníka zaplacení zálohové faktury. Vystavím zálohovou fakturu, o které se v účetnictví neúčtuje. Až zákazník zaplatí tuto zálohovou fakturu, tak jí zaúčtuji v bankovním výpise 221/324. Po zaplacení zálohy vystavím fakturu, v které bude uplatněna záloha. Pokud záloha a vystavená faktura budou spadat do jiného období, tak k záloze musím vystavit daňový doklad k přijaté platbě (viz. více v praktické části).

1. Vystavení zálohové faktury	neúčtuje se (jen evidence)
2. VBÚ – přijatá platba na účet	221/324
3. a) Vystavení faktury	311/6..
b) DPH	311/343
c) Zúčtování přijaté zálohy	324/311
4. Doplatek faktury na BÚ	221/311

c) Poskytnuté provozní zálohy

Na druhé straně může po nás dodavatel požadovat zaplacení zálohy. To pro nás znamená poskytnuté peněžní prostředky předem – tedy pohledávku do doby než se uskuteční předání zboží či služby.

1. Přijatá zálohová faktura	neúčtuje se (jen evidence)
2. Zaplacená záloha z BÚ	314/221
3. a) Přijatá faktura	5 . ./321
b) DPH	343/321
c) Vyúčtování zálohy	321/314
4. Na poskytnutou provozní zálohu můžeme též obdržet Daňový doklad k přijaté platbě (viz. více v praktické části).	

d) Kurzové rozdíly u pohledávek v cizích měnách

Účetní jednotka musí vést zahraniční pohledávku také v české měně. Tento přepočítání na českou měnu si stanoví účetní jednotka vnitřním předpisem. V důsledku změny kurzu české koruny k jiným měnám vznikají kurzové rozdíly, a to jednak při úhradě pohledávky, a také na konci účetního období (tj. ke dni, kdy se sestavuje účetní závěrka). Kurzové rozdíly rozdělujeme na kurzovou ztrátu a kurzové zisky.

1. Kurzový rozdíl – ztráta	563/311
2. Kurzový rozdíl – zisk	311/663

e) Opravné položky k pohledávkám

U opravných položek rozeznáváme opravné položky zákonné a účetní. Zákonné opravné položky jsou uvedeny v zákoně č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů. Účetní opravné položky si stanoví účetní jednotka sama.

1. Tvorba zákonné opravné položky	558/391
2. Tvorba účetní opravné položky	559/391
- Pokud máme zákonné i účetní opravné položky je vhodné na účtu 391 zřídit alespoň dvě analytiky.	
3. Rozpuštění opravné položky	391/558,559

f) Promlčení a odpis pohledávek

Předtím, než bude pohledávka promlčena, je potřeba tuto pohledávku odepsat. Potom rozpustíme opravné položky. To znamená, že v roce, ve kterém odepisují pohledávku, neovlivní odpis výši výsledku hospodaření ani základ daně z příjmů.

1. Odpis pohledávky	546/311
2. Rozpuštění opravné položky	391/558,559

g) účtování o postoupení pohledávky

1. Vystavená faktura	311/6..
2. vytvoření opravných položek (zákonných, ostatních)	558,559/391
3. Postoupení pohledávky:	
a) odúčtování jmen. hodnoty pohledávky do nákladů	546/311
b) zaúčtování výnosu z postoupení pohledávky	31./646
4. Rozpuštění opravných položek	391/558,559
5. Úhrada ceny, za kterou byla fa postoupena (VBÚ)	221/31.

12. Neuhrazené závazky nad 36 měsíců a jejich dodanění

Podle nového znění § 23 odst. 3 písm. a) bod 12 zákona o daních z příjmů se nově zavádí povinnost zahrnout do základu daně částku neuhrazeného závazku zachyceného v účetnictví dlužníka odpovídajícího pohledávce, od jejíž splatnosti uplynulo 36 měsíců nebo se promlčela. Toto ustanovení platí již od roku 2008, a vztahoval se i na závazky které vznikly před datem účinnosti novely.

Toto ustanovení se nevztahuje na závazky z titulu úvěrů, půjček, ručení, záloh, smluvních sankcí apod. a rovněž i na závazky, z jejichž titulu nebyl uplatněn výdaj (náklad) na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů a dále na závazky v rozhodčím, soudním nebo správním řízení. Za závazky se pro účely tohoto ustanovení nepovažují dohadné položky pasivní a zákonné rezervy.

13. Pohledávky ve společnosti ENVIRO-EKOANALYTIKA, s. r. o.

Společnost ENVIRO-EKOANALYTIKA, s.r.o. je společnost s ručením omezeným, která byla založena 20. září 1993 a jejíž sídlo je ve Velkém Meziříčí, Nad Kunšovcem 1405/2.

Předmětem podnikání jsou především služby, které jsou spojeny s oblastí ekologie:

- služby v oblasti analytické a ekologické chemie; poradenská a zprostředkovací činnost v oboru, chemická analytická činnost;
- podnikání v oblasti nakládání s odpady; management v odpadovém hospodářství (mimo likvidace odpadů);
- poradenská a konzultační činnost v oblasti životního prostředí; posuzování vlivů na životní prostředí;
- provádění staveb včetně jejich změn, udržovacích prací na nich a jejich odstraňování;
- poradenská činnost při zavádění systému jakosti a environmentálního managementu.

Statutární orgán:

- Ing. Zdeněk Bouček vklad: 51.000,-Kč - jednatel
- Ing. Bedřiška Hladíková vklad: 51.000,-Kč - jednatel

Pohledávky ve společnosti ENVIRO-EKOANALYTIKA, s. r. o.

Společnost ENVIRO-EKOANALYTIKA nemá žádné dlouhodobé pohledávky. Pohledávky společnosti jsou převážně z obchodních vztahů. Společnost eviduje pohledávky v jejich nominální hodnotě a k datu sestavení účetní závěrky se hodnota pochybných pohledávek snižuje pomocí opravných položek účtovaných na vrub nákladů. Splatnost pohledávek bývá obvykle 14 dní, ale u dlouhodobých smluv dosahuje až 60 dní. Takto upravená splatnost je dohodnuta již před podpisem smluv nebo se později uzavírají dodatky ke smlouvám.

Společnost měla také v minulých letech pohledávky ze státních zakázek. V takovýchto realizačních smlouvách bylo uvedeno zádržné 10 %, které měl objednatel právo zadržet a nezaplatit z každé fakturované částky až do dne konečného předání a převzetí díla. Předání a převzetí díla bylo uvedeno v zápise o úspěšném předání a převzetí díla bez vad a nedodělků. Pokud se našla vada, zádržné nebylo vyplaceno až do odstranění veškerých vad. Objednatel má povinnost doplatit zadržované částky ve lhůtě 15 dní následujících po dni, ve kterém jeho zádržné právo zaniklo. S výkonem zadržovacího práva tak nejsou spojeny žádné úroky z prodlení. Společnost eviduje ke konci roku 2009 zadržené pohledávky v částce cca 800 tis. Kč.

Tabulka 1: Přehled pohledávek za jednotlivé roky (v tis. Kč)

Rok	2009	2008	2007
Pohledávky celkem	4 942	8 495	6 121
Pohledávky po splatnosti	1 817	1 954	1 749
Zadržné	800	850	930
Opravné položky	31	57	224

Zdroj: Inventurní karty ENVIRO-EKOANALYTIKA, s. r. o.

14. Způsob řešení pohledávek

Zálohové faktury, daňové doklady k přijaté platbě a faktury vystavuje fakturantka, která zároveň tyto faktury posílá a vede evidenci odeslané pošty. Pokud odběratel tvrdí, že jsme mu neposlali fakturu, jsme schopni přesně dohledat, jestli byla od nás odeslána.

Zálohové faktury

Zálohové faktury využíváme především u nájmu za nebytové prostory, kde se jedná o zaplacení měsíčních záloh na energie, protože my též musíme platit zálohy našim dodavatelům energií. Vystavením těchto zálohových faktur se tedy vyrovná cash flow společnosti. Pokud by společnost nevystavila zálohové faktury, musela by počítat s dodatečnými prostředky na úhradu záloh dodavatelům a dále s tím, že od odběratelů dostane zaplacení až za rok, protože vyúčtování energií probíhá 1x ročně. Tím, že spadá záloha a vystavená faktura do jiného období, musíme po úhradě zálohy vystavit daňový doklad z platby, a to do 15 dnů ode dne přijetí platby. V tomto dokladu jde především o to, rozpočítat zaplacenou částku na základ daně a DPH. Protože společnost je plátcem DPH je povinná tuto daň přiznat na výstupu a uvést ji v témže zdaňovacím období do daňového přiznání k DPH. Tento daňový doklad zaúčtují 378/343 a při vyúčtování opačně.

Velice malou skupinu tvoří ostatní vystavené zálohy (je jich 10 – 15 ročně). Vystavují se odběratelům, kteří jsou v insolvenčním řízení nebo odběratelům, kteří platí faktury s velkým zpožděním a kde není jistota zaplacení.

Dobropisy

Společnost musí také občas vystavit daňový dobropis, kterým opravuje výši zdanitelného plnění a DPH. Dobropis též vystavuje, pokud dojde k vrácení platby, u níž vznikla povinnost přiznat daň a pokud se zdanitelné plnění neuskutečnilo. Zjednodušeně

lze říci, že dobropis je vystavená faktura mínusem. Dobropis tedy obsahuje obdobné údaje jako běžný daňový doklad, ale v jeho textu musí být evidenční číslo původního dokladu (**příloha č. 1**).

Poskytnuté provozní zálohy

Tak jako my vystavujeme zálohy odběratelům, tak i nám vystavují dodavatelé zálohy. Tyto zálohy jsou pro nás sice závazkové a musíme je zaplatit, ale zároveň je to pro nás pohledávka, protože do doby než proběhne zdanitelné plnění (předání zboží a služeb, vyúčtování energií) poskytujeme peněžní prostředky předem. Nejčastější provozní zálohy jsou na energie (elektřina, voda, plyn), v menší míře jsou přijaté zálohové faktury na materiál a zboží. Ty bývají vystavovány většinou dodavateli, kteří s námi dříve neobchodovali. Poskytnuté provozní zálohy fungují stejně jako vystavené zálohy. Přijatá záloha tedy není účtována, ale je vedena v evidenci. Po zaplacení je zaúčtována (při platbě přes bankovní účet) 314/221. Pokud nebude vystaveno vyúčtování ve stejném zdanitelném období, zaeviduji si daňový doklad z platby, z které máme nárok na odpočet DPH v témže období, kdy jsme zálohovou fakturu zaplatili (**příloha č. 2**). Takto zaevidovaný daňový doklad zaúčtuji 343/379.

Zápočet pohledávek

Zápočet pohledávek je jednoduchým způsobem, jak zajistit splatnost pohledávky. Pokud má společnost ENVIRO-EKOANALYTIKA splatnou pohledávku vůči odběrateli, ale zároveň má k tomu to odběrateli i závazek, mohou se obě strany dohodnout na vzájemném zápočtu pohledávek. Společnost sepiše dohodu o vzájemném zápočtu pohledávek a zašle ji odběrateli k odsouhlasení. Jakmile je dohoda podepsaná od obou stran, může se pohledávka společnosti započíst se závazkem společnosti. (**příloha č. 3**). Ve většině případů není pohledávka ve stejné výši jako závazek, proto započteme pohledávku se závazkem a vzniklý rozdíl uhradíme nebo naopak očekáváme jeho úhradu od odběratele. Existují i vícestranné zápočty, ale ve společnosti ENVIRO-EKOANALYTIKA se nepoužívají.

15. Vymáhání pohledávek

Upomínky

Splatnost pohledávek stejně jako vystavování faktur řeší fakturantka. Po zpracování bankovních výpisů má přístup do sledování salda neuhrazených faktur. Minimálně jednou za měsíc prochází tento seznam faktur po splatnosti. Upomínky neposílá všem, ale jen vybraným odběratelům, protože u některých firem již máme jistotu, že i když je faktura po splatnosti, tak ji nejpozději do 14 dnů zaplatí, a proto nemá cenu posílat upomínku. Upomínky jsou nejčastěji posílány poštou, popřípadě emailem na emailové adresy odběratelů.

Nejmenší problém se splatností je u laboratorních služeb, a to z toho důvodu, že obce, právnické i fyzické osoby mají ze zákona povinnost dělat určené rozboru. Pokud takový odběratel nezaplatí, nedostane protokol o rozboru. Výjimkou jsou dlouhodobé smlouvy, kde mají odběratelé domluvenou dlouhou splatnost faktur a protokoly o rozboru potřebují. Těmto odběratelům zasíláme protokol o rozboru s vystavenou fakturou. Zde je totiž jistota zaplacení, která spočívá v tom, že pokud nebudou mít zaplacenou starší fakturu, neuděláme jim další rozbor vzorků dle smlouvy.

Smluvní pokuta

Pro společnost je jednodušší vymáhání pohledávek, pokud je dobře uzavřená smlouva. Ve většině smluv je uveden nárok na smluvní pokutu, pokud odběratel zaplatí pozdě. Tato platební podmínka byla pro společnost výhodná v roce 2009. Společnost měla v roce 2008 velkou zakázku na odstranění odpadu a sanaci, která byla splatná v roce 2009. Ve smlouvě bylo sjednáno, že pokud se odběratel zpozdí s úhradou faktury, tak společnost má nárok na smluvní pokutu ve výši 0,1 % z dlužné částky za každý den prodlení. Odběratel s touto podmínkou souhlasil, ale fakturu zaplatil s více než čtyřměsíčním zpožděním. Nepomohly ani telefonické ani písemné upomínky. Jakmile byla částka faktury doplacena, byla spočítána smluvní pokuta a fakturována

odběrateli. Výše pokuty činila více než 200 tis. Kč. Tu již odběratel zaplatil ve splatnosti.

Využití externích agentur a soudní vymáhání

Využití externí agentury využila společnost za poslední roky jen jednou, a to v letošním roce, kdy se jednalo o zaplacení faktury z roku 2009 za vrtné práce. Tato faktura byla vystavena na cca 90.000,- Kč vč. DPH a byla po splatnosti více než půl roku. Společnost proto začala hledat vymáhací agenturu a jednu si vybrala. Byla uzavřena mandátní smlouva a plná moc na všechny úkony spojené s vymáháním pohledávek. Za tyto úkony byla vyplacena odměna ve výši 17 % z vymožené částky.

Společnost také řeší pohledávky soudní cestou, ale bohužel bez úspěchu. Je to zdlouhavé, náročné a po rozhodnutí opět následuje odvolání.

16. Postoupení pohledávky

V roce 2003 měla společnost zakázku na stavbu vodovodu v obci Strážek na částku 2.764.500,- Kč. Obec Strážek zaplatil v roce 2004 částku 1.498.000,- Kč. V roce 2005 byl proveden zápočet na částku 147.198,50 Kč. Do roku 2008 nezaplatila obec nic, i když byl sepsán doplněk ke smlouvě, ve které měla obec splatit částku ve splátkách, a proto se jednatelé společnosti rozhodli postoupit tuto pohledávku v částce 1.119.301,50 Kč. Společnost postoupila pohledávku společnosti STAPECOM, s. r. o. dle smlouvy o postoupení pohledávky (**příloha č. 4**) v částce 640.000,- Kč.

Otázkou je, jak bylo toto rozhodnutí výhodné? Společnost získala částku 640.000,- Kč, čímž získala společnost finanční prostředky. Na druhé straně musela již v roce 2003 odvést z fakturované částky DPH. Z nezaplacené částky by odvedené DPH činilo 178.713,-Kč. Prodejem pohledávky musela společnosti zrušit vytvořené opravné položky vytvořené v předchozích letech, odúčtovat pohledávku do nákladů a zaúčtovat výnosy z postoupené pohledávky. Prodejem pohledávky byly též odúčtovány nedaňové

náklady v částce 255.441,50 Kč, o které v roce 2008 musí společnost upravit výsledek hospodaření pro daňové účely. Tato částka tedy musela být přičtena k hospodářskému výsledku, a tím se zvýšil základ daně. Společnost tedy musela na konci roku zaplatit vyšší daň z příjmů právnických osob. Kdyby pohledávku neprodala, tak naopak mohla vytvořit další opravné položky a snížit si tak základ daně. Tím že tato pohledávka byla vůči obci, byla velká pravděpodobnost, že by byla v budoucích letech uhrazena. Při prodeji této pohledávky tedy bylo důležité rozhodnutí, co bude pro společnost prospěšnější, jestli nynější příjem peněz, z kterého bude financován rozvoj firmy nebo čekání na úhradu pohledávky v budoucnu a zároveň snížení základu daně.

17. Zhodnocení řízení pohledávek

Společnost má zavedený systém řízení pohledávek. Práce s pohledávkami by se neměla podceňovat. Pokud společnosti odběratelé nehradí pohledávky, může se stát, že se sama společnost dostane do peněžní tísně. Nejlepším krokem, který společnost udělala, je kvalitně provedená kupní smlouva. Ta je pro společnost účinnější a levnější než nejschopnější právník. Bez kupní smlouvy, pouze na základě emailové či telefonické objednávky, jsou pro společnost pohledávky v podstatě nevymahatelné.

Společnost se snaží pohledávkám po splatnosti předcházet, proto vede podrobnou evidenci pohledávek v účetním systému a ještě v knize pohledávek, kterou vede pro faktury z laboratoře, protože ty se vystavují v laboratorním programu a až následně se „přetahují“ do účetního systému.

Společnost kontroluje pohledávky v nepravidelných termínech a tím přichází o možnost začít řešit pohledávky po splatnosti co nejdříve. Další důležitou věcí je ověřování důvěryhodnosti odběratelů, např. výpis s obchodního rejstříku, informace o finanční situaci odběratele, čímž společnost omezuje riziko nezaplacení. Pro společnost je tedy výhodnější uzavírat dlouhodobé smlouvy, i když mají delší splatnost. Nejen že je u těchto faktur větší pravděpodobnost zaplacení ve splatnosti, ale

také znamenají pro společnost pravidelný příjem peněžních prostředků. Po skončení smlouvy často bývá uzavřena nová smlouva.

Zálohové faktury společnost využívá minimálně, což bych řekla, že je škoda. Naopak společnost často využívá zápočtu pohledávek, protože někteří odběratelé jsou zároveň i dodavateli. Společnost se tímto vyhne i zbytečnému posílání peněz mezi bankovními účty.

System řízení pohledávek společnosti by se měl zlepšit.

18. Možnosti zlepšení zavedeného systému řízení pohledávek

Ve společnosti není problém se zavedením evidence a řízení pohledávek, ale problém je jeho důsledné a dlouhodobé dodržování.

Jako první věc bych změnila systém sledování a upomínání odběratelů. Pohledávky by se měli hlídat pravidelně, alespoň jednou týdně nebo minimálně jednou za čtrnáct dní. Zlepšila bych systém informací o klientech, tak aby byly do systému zadávány další informace, jako je telefonní číslo a emailová adresa. To by pomohlo tomu, že by se nemuseli posílat písemné upomínky, ale mohlo by se klientovi zavolat a zeptat se na důvod proč nebyla faktura zaplacená nebo poslat upomínku přes email, kde odběratel dostane upomínku okamžitě a pro společnost je tato varianta levnější (nemusí tisknout upomínku, odvézt ji na poštu a hlavně nemusí platit poštovné). Až v případě, že by odběratel nezaplatil a nesnažil se vzniklou situaci řešit, tak bych poslala písemnou upomínku, popřípadě uznání závazku. Dalším krokem by byl osobní kontakt, který by měli zajišťovat vedoucí středisek, a to s toho důvodu, že vedoucí středisek uzavírají se zákazníky zakázky, takže už s nimi v kontaktu byli a zákazníci k nim mají blíže.

Nejsnadnějším zajištěním pohledávek je, požadovat po odběrateli zálohu. Já bych navrhovala společnosti požadovat zálohu po každém novém odběrateli. Pokud by

odběratel bez problémů zaplatil zálohu v určeném termínu, tak bych mu potom vystavovala rovnou faktury, které by měly krátkou dobu splatnosti. Pokud by odběratel pravidelně platil a chtěl by delší splatnost, pak bych takovému odběrateli splatnost prodloužila.

Ke každému dlužníkovi by ovšem společnost měla přistupovat individuálně. Např. dojde-li ke zpoždění platby u dlouholetého obchodního partnera s dobrou platební morálkou vůči společnosti, neupomínala bych ho běžným způsobem, ale poskytnula bych mu delší dobu splatnosti. Jestliže by se mi do určité doby tento odběratel neozval, nejprve bych ho upozornila telefonicky.

Pokud se společnosti stane, že má velké množství prostředků vázaných v pohledávkách, tak bych to řešila častějším předáním pohledávek specializovaným firmám, které v této oblasti podnikají. Takovéto pohledávky se dají řešit více možnostmi. Společnost může uzavřít smlouvu s vymáhací agenturou, která převezme všechny úkony spojené s vymáháním pohledávek. Další možností je postoupení pohledávky, při které společnost pohledávku prodá. A poslední možností je využití faktoringu, kde by společnost postupovala krátkodobé pohledávky, u kterých ví, že ji v budoucnu budou vznikat. Společnost by si měla s těchto možnostmi vybírat tu, která je pro ni nejvíce výhodná. Nejlepší možností je zjistit si podmínky každé z nich a zkusit propočítat, která varianta bude pro společnost nejlepší.

Pokud se již stane, že pohledávky nejsou uhrazeny, měla by si společnost tyto pohledávky důsledně hlídat a alespoň na ně tvořit opravné položky, aby si alespoň snížila základ daně.

Společnost by také ke konci každého roku měla posílat k odsouhlasení uznání pohledávek, čímž si společnost zajistí, že se pohledávky nepromlčí. Pokud společnost neobdrží ve stanoveném termínu vyjádření, považuje se uvedený stav pohledávek za správný. Pro společnost je ovšem lepší, když odběratel potvrdí uznání pohledávky

a odešle zpět společnosti, protože pohledávky jsou písemně uznané, což znamená, že v uznaném rozsahu tyto pohledávky trvají.

19. Shrnutí práce

Pohledávky jsou neoddělitelnou součástí podnikatelské činnosti. Veškeré pohledávky, ať po lhůtě nebo před lhůtou splatnosti velkou mírou ovlivňují veškerý chod firmy. V případě jejich podcenění dochází následně k nedostatku finančních prostředků a společnost se může dostat do krize i se všemi jejími důsledky. Mezi tyto důsledky patří především pozdní placení faktur, neplacení závazků vůči státním organizacím a zaměstnancům, až po exekuce a následné vyhlášení konkurzního řízení.

Pohledávky mají úvěrový charakter a uvádějí se v aktivech rozvahy. Účtují se v okamžiku jejich vzniku, tzn. zpravidla při splnění dodávky vůči odběrateli. Pohledávky jak krátkodobé tak dlouhodobé se účtují na syntetické účty 3. třídy, kde se musí oddělit analyticky. Pohledávky také negativně ovlivňují cash flow a finanční ukazatele v případě nezaplacení nebo pozdního zaplacení pohledávky.

Pohledávky nejčastěji vznikají z obchodních vztahů, ale mohou vznikat i z poskytnutých záloh, půjček a úvěrů, vůči zaměstnancům a finančním orgánům nebo z nároků na dotace. Pohledávky z obchodních vztahů jsou nutnou složkou majetku, protože každý podnikatel potřebuje pro svoji činnost zboží a služby od jiných podnikatelů.

Společnost může vykazovat vysoké tržby a zisk v účetnictví, ale jeho peněžní prostředky mohou být podstatně odlišné. Pro společnost je velice důležité, aby měla dostatek finančních prostředků, a k tomu využívá zajištění pohledávek, čímž omezí podnikatelské riziko. Zajištění pohledávky znamená, že smluvní partner je nucen svůj závazek splnit. Obecnými formami zajištění pohledávek jsou např. smluvní pokuta, ručení, uznání závazku, bankovní záruka nebo příkazání pohledávky.

Pohledávky může společnost rozdělovat na rizikové a nedobytné. Při obchodování vzniká spousta rizik, které mohou být vyvolané např. politickými a ekonomickými událostmi, vyhlášením platební neschopnosti nebo přírodní katastrofou. Mezi nejčastější příčiny rizikových pohledávek patří především absence morálky v obchodních vztazích, protože existují minimální možnosti efektivního postihu a složitost vymahatelnosti práv. Pokud platba pohledávky nebyla provedena během určitého období, stává se pohledávka nedobytnou, ale dluh zůstává, dokonce i když je pohledávka odepsána v účetnictví společnosti. Společnost v tomto stádiu zahájí dlouhodobou správu nevyrovnaných pohledávek a činní periodické pokusy o její vyrovnání. Nedobytná pohledávka se stává nezhodnoceným aktivem společnosti. Nedobytným pohledávkám je možné předcházet pouze tím, že jim podnikatelé nedají vůbec šanci vzniknout, proto společnosti často využívají zajišťovacích nástrojů jako je zápočet pohledávek, postoupení pohledávek, odpis pohledávek, opravné položky k pohledávkám a upomínky.

Mezi základní podmínky kvalitního řízení pohledávek patří dokonalá znalost trendu oboru, ve kterém podniká společnost i její odběratelé, nepodceňování pravidelného marketingového průzkumu trhu, spolupráce se zákazníkem, dostatečné a objektivní zdroje informací a v neposlední řadě účinné využívání platebních a zajišťovacích nástrojů s ohledem na situaci na trhu.

Mezi hlavní cíle řízení pohledávek patří omezování pohledávek po lhůtě splatnosti a pohledávek nedobytných. Pro efektivní řízení pohledávek je nezbytné určit si dopředu postup, jakým bude prevence a následné vymáhání postupovat. Základním předpokladem je řádně vedená evidence pohledávek společnosti tak, aby bylo nejen možné přesně stanovit výši pohledávky, ale především doložit, jak daná pohledávka vznikla. Je tedy nezbytně nutné vést evidenci nejen účetních dokladů, ale především ostatních dokumentů dokládajících oprávněnost pohledávky. Nejdůležitějšími doklady jsou dodací listy, smlouvy případně obchodní korespondence. Společnost by také měla

provádět činnosti, které by měli vést k zaplacení pohledávek a především pohledávky pravidelně kontrolovat a provádět jejich inventarizaci.

K řízení pohledávek také patří vymáhání pohledávek. Hlavním cílem vymáhání pohledávek je přimět odběratele, aby zaplatili a pokud možno včas. Většina obchodních společností používá standardní postup při vymáhání pohledávek, který obsahuje telefonické upomínání, ukončení dodavatelského úvěru, písemné upomínky, předání k soudnímu nebo mimosoudnímu vymáhání.

20. Závěr

Pro každou společnost v oblasti podnikových financí jsou velice důležité zúčtovací vztahy, což jsou pohledávky a závazky. Cílem této práce bylo podrobně popsat pohledávky, které jsou součástí majetku každé společnosti.

Společnost by neměla práci s pohledávkami podceňovat. Pokud odběratelé neuhradí společnosti pohledávky, potom se může stát, že sama společnost se dostane do peněžní tísně.

Na vzniku problémových pohledávek se podílí často i společnost. Společnost by proto neměla podceňovat řízení pohledávek, které má dva základní rozměry, a to prevenci a vymáhání. Prevence, která byla dříve podceňována, se zaměřuje hlavně na stanovení limitu dodavatelských úvěrů, platební podmínky, přístup k novým zákazníkům, vlastní vystavování faktur a evidenci potřebných dokladů pro existenci pohledávek. Vymáhání pohledávek se zase zaměřuje na to, jak přimět odběratele, aby zaplatil pokud možno včas. Pro efektivní řízení pohledávek by se měly brát v úvahu i náklady v procesu řízení, ať už na zajištění a prevenci, odprodej, či na vymáhání po lhůtě splatnosti.

Společnost ENVIRO-EKOANALYTIKA má sice zavedený systém pohledávek, ale ten je z velké části neúčinný. Hlavním problémem není zavedení řízení pohledávek, ale problémem je jeho dlouhodobé dodržování.

Společnost by se proto měla pokusit sestavit nový systém řízení pohledávek, který by ve společnosti zavedla, aby byl tento systém co nejvíce efektivní. Společnost by se měla naučit více využívat všech dostupných možností řízení pohledávek, aby dosáhla maximální účinnosti, ale především se pokusit aby tento systém dlouhodobě fungoval. Po zavedení by se ukázalo, jestli tento systém funguje podle představ. Pokud by se našly chyby, kvůli kterým by systém nefungoval, tak by společnost měla systém pozměnit. Tento systém by měl být udělán tak, aby nepřiděloval zaměstnancům zbytečně práci, ale na druhé straně aby byli zaměstnanci zavázáni tento systém dodržovat.

Cílem této práce bylo popsat možnosti řízení pohledávek, které mohou společností využívat, a následně ukázat systém řízení pohledávek ve společnosti ENVIRO-EKOANALYTIKA a navrhnout zlepšení stávajícího systému řízení pohledávek.

Závěrem bych chtěla říct, že doporučuji všem firmám vést si řádnou evidenci pohledávek a věnovat pozornost především prevenci pohledávek, protože český legislativní rámec pro ochranu práv věřitelů a vymáhání dluhů je obecně považován za nedostačující. Konkurzní řízení je pomalé a neefektivní. Při konkurzu mají věřitelé malá či vůbec žádná práva a v podstatě jsou degradováni do pasivní role, a proto je celé konkurzní řízení považováno za ráj dlužníků.

21. SUMMARY

Key words

Claim, Ensuring of claims, Penal clause, Liability, acknowledge a debt, Bank quarantine, Risk claims, bad claims, demand note, adjusting item, factoring, collection of debt.

Summary

Accounting terms are very important for every company in the sphere of company finance, accounting terms are claims and accounts payable. The aim of this work was detailed description of claims, then show the control system of the claims of ENVIRO-EKOANALYTIKA and propose improvements to the existing claims management system.

The main reasons why claims come into existence are business relations, but they can be caused by provided deposits, loans and bank credits. Claims from business relations are necessary parts of belongings, because every businessman needs goods and services from others.

A company can analyse high earnings and profit in accounting but his financial resources can be essentially different. For a company is very important to have a sufficient number of financial resources and to this a company ensures of claims and then restricts entrepreneurial risk. The ensuring of claims means that contractual partner is obliged to realise his account payable. General forms to ensure claims are for example: penal clause, liability, acknowledge a debt, bank quarantine or altitude of debt.

We can divide claims in risk claims and abandoned claims. During trading a lot of profits are formed, these profits can be evoked by for example: political or economical events, announcing a financial insolvency or natural catastrophe. Between the most frequent cause of risk claims are mainly the absence of morality in business

relations. If the payment of claim is not done until fixed date, the claim gets the bad debt. The only way how to anticipate abandoned claims is, that business men do not let them come into existence.

The proceedings also include claims recovery. The main objective of recovery is to get customers to pay, and as early as possible. Most companies use a standard procedure for recovery, which includes telephone reminders, terminating the supply of credit, written reminders, the transmission of judicial or extrajudicial recovery.

In conclusion, I would like to recommend to any company to have an evidence of claims and pay attention mainly to a prevention of claims because the ambit of Czech legislation for a protection of rights of an accounting payee and the recovery of claims is generally regarded as deficient. Bankruptcy proceedings is slow and ineffective. During the competition accounting payees have small or even no rights and basically they are degraded inactive role and therefore the whole bankruptcy proceedings is regarded as a paradise for debtors.

22. Seznam obrázků a tabulek:

22.1 Obrázky:

Obrázek 1: Průběh dokumentárního inkasa 18

Obrázek 2: Průběh dokumentárního akreditivu 21

22.2 Tabulky:

Tabulka 1: Přehled pohledávek za jednotlivé roky (v tis. Kč) 63

23. Seznam použité literatury

1. KOLEKTIV AUTORŮ: Abeceda účetnictví pro podnikatele 2010. Olomouc: ANAG, 2010. 439 s.
2. KRÁČALÍKOVÁ, G.: Zajištění a vymáhání pohledávek v rámci konkurzního řízení kapitálových společností v právních, daňových a účetních souvislostech. Praha: VOX, 2004. 120 s.
3. BAŘINOVÁ, D., VOZŇÁKOVÁ I.: Pohledávky – vzory smluv a podání. 2. aktualizované vydání. Praha: GRADA, 2003. 128 s.
4. VOZŇÁKOVÁ, I.: Efektivní řízení pohledávek. Praha: GRADA, 2004. 122 s.
5. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů
6. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
7. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších změn a předpisů
8. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
9. MACHÁČEK, I. Směnky v podnikatelské práci. Poradce. 2010. č. 7. s. 214 - 223
10. PELCL L. Směnka cizí snadno a lehce. Daně a účetnictví: Vzory a případy. 2008. č. 10 s. 65 – 179
11. www.businessinfo.cz
12. www.factoring.cz

13. www.business.center.cz

14. www.sagit.cz

15. Právní portál www.sagit.cz. [online]. [cit. 16. 8. 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=152&typ=r&levelid=ob_035.htm>

16. Jan VINTER, J. Peníze (skoro) ihned a bez rizika. [online]. [cit. 17. 8. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.mesec.cz/clanky/forfaiting-penize-skoro-ihned-a-bez-rizika/>>

17. Regresní factoring. [online]. [cit. 17. 8. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.factoring.cz/factoring.asp>>

18. Bezregresní faktoring. [online]. [cit. 17. 8. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.factoring.cz/factoring.asp>>

24. Seznam příloh:

Příloha č. 1	Dobropis
Příloha č. 2	Daňový doklad z platby
Příloha č. 3	Dohoda o vzájemném zápočtu pohledávek
Příloha č. 4	Smlouva o postoupení pohledávky

Příloha č. 1

firma[ENVIROEKO_2009, 01.2009-12.2009, Enviro Eko 2009]

Dobropis daňový

Strana 1 / 1
2009-200477

Var. symbol : 2009200477
Konst. symbol : 308

Dodavatel :

IČ : 49446690 DIČ : CZ49446690

ENVIRO-EKOANALYTIKA, s.r.o.

Nad Kunšovcem 1405/2

59401 Velké Meziříčí

Zápis u KOS v Brně, oddíl C, vložka 12375, dne 20.9.1993

Odběratel :

Ivo Merlíček

Rohy 54

67505 Rudíkov

Datum vystavení : 25.6.2009

Datum splatnosti : 9.7.2009

Dat.usk.zd.plnění :

Typ úhrady : není úhrada

Dobropisujeme Vám fakturu č.2009-200362 z důvodu reklamace materiálu a prací:

Položka	Množství	Cena/jednotka bez DPH	Celkem DPH	Cena celkem bez DPH	Cena celkem s DPH
609 rekonstrukce studny <i>(celkem 1 položek)</i>	1,000 x	-10088,00	-1916,72 19 %	-10088,00	-12004,72

Částky DPH uvedené u položek jsou pouze orientační.

Rekapitulace DPH v CZK			
vypočteno ze základu			
Sazba[%]	Základ daně	Daň	Celkem
19	-10088,00	-1916,72	-12004,72
	-10088,00	-1916,72	-12004,72
Celkem:	-10088,00	-1916,72	-12004,72
Zaokrouhlení úhrady:			-0,28

Celkem: -12 005,00 CZK

Při nedodržení termínu splatnosti Vám bude účtován úrok z prodlení ve výši 0,05 % z fakturované částky za každý den prodlení.

tel.,fax: 566524814

Vystavil(a) : PŘIBYLOVÁ Marie

Příloha č. 2

firma[ENVIROEKO_2009, 01.2009-12.2009, Enviro Eko 2009]

Strana 1 / 1

Daňový doklad z platby

Doklad 2009-DVpl-1070

Dodavatel :

IČ : 49446690 DIČ : CZ49446690

ENVIRO-EKOANALYTIKA, s.r.o.

Nad Kunšovcem 1405/2

59401 Velké Meziříčí

Registrace: Zápis u KOS v Brně, oddíl C, vložka 12375, dne 20.9.1993

Klient : (1599)

IČ : 27386732 DIČ : CZ27386732

Bohemia Energy entity, s.r.o.

Hybemská 1009/24

11000 Praha 1

1	DPH ze zálohy 2009-11054	Úhrada:2009-403241	Záloha:2009-11054
	Sazba	Základ	Daň
	19 %	5 966,39	1 133,61
			Celkem
			7 100,00

Usk. zd. plnění : 15.12.2009

Přijetí platby : 15.12.2009

Celkem za poddoklad : 7 100,00 CZK

Rekapitulace DPH v CZK			
vypočteno ze základu			
Sazba[%]	Základ daně	Daň	Celkem
19	5966,39	1133,61	7100,00
Celkem:	5966,39	1133,61	7100,00

Celkem : 7 100,00 CZK

NEPLATIT

Zodpovídá :			Zaúčtoval:
MD	DAL	Klíče	Kč
343119	379000		1133,61

Dohoda o vzájemném zápočtu pohledávek

DOHODA 2009-90031
o vzájemném zápočtu pohledávek

uzavřená mezi :

1. ENVIRO-EKOANALYTIKA, s.r.o.

Nad Kunšovcem 1405/2

59401 Velké Meziříčí

IČ : 49446690 DIČ : CZ49446690

Zápis u KOS v Brně, oddíl C, vložka 12375, dne 20.9.1993

Adresát :

IČ : 26277841 DIČ : CZ26277841

Vodaservis Žďár n/S.

VODASERVIS s.r.o.

Jamská 2362/53

59101 Žďár nad Sázavou

2. Vodaservis Žďár n/S.

VODASERVIS s.r.o.

Jamská 2362/53

59101 Žďár nad Sázavou

IČ : 26277841 DIČ : CZ26277841

Výše uvedené subjekty se v souladu s §364 Obchodního zákoníku 513/91 Sb. dohodly započítat vzájemné pohledávky a to následovně :

ke dni : 20.11.2009

ve výši: 2 484,80 CZK

Den zápočtu se považuje současně za den úhrady faktur, kterých seznam je níže uveden.

Zápočet se provádí v celkové částce :

Pohledávky : ENVIRO-EKOANALYTIKA, s.r.o. vůči Vodaservis Žďár n/S.

Číslo faktury / variabilní symbol	Ze dne	Částka faktury	Splatná	Neuhrazeno	Zbývá uhradit	Započteno
2009-22871 / 22871	30.9.2009	482,00	14.10.2009	482,00	0,00	482,00CZK
2009-22967 / 22967	2.11.2009	2 002,80	16.11.2009	2 002,80	0,00	2 002,80CZK
Celkem :						2 484,80 CZK

Pohledávky : Vodaservis Žďár n/S. vůči ENVIRO-EKOANALYTIKA, s.r.o.

Číslo faktury / variabilní symbol	Ze dne	Částka faktury	Splatná	Neuhrazeno	Zbývá uhradit	Započteno
2009-101257 / 94389	4.11.2009	12 857,00	18.11.2009	12 857,00	10 372,20	2 484,80CZK
Celkem :						2 484,80 CZK

Zástupce za : 1. ENVIRO-EKOANALYTIKA, s.r.o.

ENVIRO
EKOANALYTIKA s.r.o.
Nad Kunšovcem 1405/2
594 01 Velké Meziříčí
tel.: 566 524 107 / 566 524 814
DIČ: CZ49446690

Zástupce za : 2. Vodaservis Žďár n/S.

VODASERVIS s.r.o.
Jamská 2362/53
591 01 Žďár nad Sázavou
tel./fax: 566 620 587 / 777 788 426
DIČ: CZ26277841

V Velké Meziříčí, dne

Příloha č. 4

Smlouva o postoupení pohledávky

obchodní jméno: **ENVIRO-EKOANALYTIKA, s.r.o.**
zapsána u rejstříkového soudu v Brně, oddíl C, vložka 12375
sídlo: Velké Meziříčí, Nad Kunšovcem 1405/2
IČO: 494 46 690
zast. Ing. Zdeňkem Boučkem, Ing. Bedřiškou Hladíkovou, jednatelem
(dále jen postupitel)

a

obchodní jméno: **STAPECOM, s.r.o.**
zapsán v OR u KS Ostrava oddíl C, vložka 50447
se sídlem Revoluční 20, 792 01 Bruntál
IČO : 271 92 156
zastoupen panem Ladislavem Petrem, jednatelem
(dále jen postupník)

Článek 1

1. Postupitel je věřitelem dlužníka **Městys Strážek**, IČO: 002 95 493, se sídlem 592 53 Strážek, z titulu smlouvy o dílo ze dne 11.6.2003 č. 37/EN/03 na zhotovení „Skupinového vodovodu Strážek“ s tím, že za dlužníkem eviduje a má pohledávku v celkové výši jistiny **1.119.301,50 Kč** (slovy: jedenmilionstodevatenácttisíctřistajedna 50/100 korun českých) a celé příslušenství (dále jen „pohledávka“). Postupitel prohlašuje, že celá pohledávka vůči dlužníkovi je splatná.

Pohledávka vznikla níže popsáním způsobem:

- Dne 11.6.2003 byla mezi firmou ENVIRO – EKOANALYTIKA s.r.o. a obcí Strážek podepsána smlouva o dílo č. 37/EN/03 na zhotovení „Skupinového vodovodu Strážek“, kde byly dohodnuty podmínky, cena a rovněž smluvní pokuta z prodlení ve výši 0,05% za každý den prodlení.
- Dílo bylo dokončeno (na základě protokolů) dne 31.12.2003 a předáno po odstranění závad (rovněž protokolem) 31.3.2004
- K 21.1.2004 evidoval postupitel nezaplacenou pohledávku za dílo ve výši 2 764 500,-
- 21.9.2004 došlo k úhradě 1 000 000,- Kč
- 12.10.2004 došlo k úhradě 498 000,- Kč
- Na nesplacený zbytek pohledávky 1 266 500,- Kč byl dne 26.11.2004 podepsán Doplněk smlouvy o dílo č. 1, kde se obec zavázala ke splátkám 52 771,- Kč v období od ledna 2005 do prosince 2006 uhradit dluh a v závěrečném vyrovnání uhradit úrok z časového rozložení plateb. Ke splátkám však nedošlo
- 10.11.2005 došlo k trojstrannému zápočtu pohledávek (Dohoda ze dne 10.11.2005) mezi Obcí Strážek, firmou ENVIRO – EKOANALYTIKA s.r.o. a firmou STRÁŽKOVAN s.r.o. , čímž se výše popsaná pohledávka snížila na částku 1 119 301,50 Kč a toto bylo písemně stvrzeno všemi stranami.

Článek 2

1. Ke dni podpisu této smlouvy postupuje postoupitel své pohledávky vůči dlužníku **Městys Strážek**, IČO: 002 95 493, se sídlem 592 53 Strážek, uvedené v čl. 1 této smlouvy v celkové výši jistiny **1.119.301,50 Kč** (slovy: jedenmilionstodevatenácttisíctřístajedna 50/100 korun českých) včetně veškerého příslušenství (zejména úrok z prodlení) a smluvních pokut ke dni uzavření této smlouvy na postupníka - obchodní společnost STAPECOM, s.r.o. se sídlem Bruntál, Revoluční 20, PSČ 792 01, IČ: 271 92 156, v plném rozsahu a bez omezení.
2. Postupitel ručí za existenci postupovaných pohledávek, neručí však za jejich dobytost.
3. Postupitel zaručuje, že je oprávněn neomezeně disponovat s postoupenou pohledávkou v souvislosti se vznikem nároků a práv, zejména, že postoupení těchto pohledávek není ani omezeno výše uvedenými smluvními stranami, a že tyto nároky a práva nejsou již jakýmkoliv způsobem postoupeny, a dále že k těmto pohledávkám, nejsou nebo nebudou v budoucnu zřízena práva třetích osob, a že v této souvislosti neexistují a nebudou existovat žádné jiné započitatelné protipohledávky.

Článek 3

1. Postoupením pohledávek přecházejí jak veškerá zajištění, tak i práva ze souvisejících právních úkonů na postupníka, a to dnem zaplacení sjednané úplaty v plné výši, viz. článek 4, odst.1 této smlouvy.
2. V případě, že bude pro převod těchto zajištění zapotřebí určitých prohlášení a úkonů, je postupitel na žádost postupníka povinen tyto učinit.

Článek 4

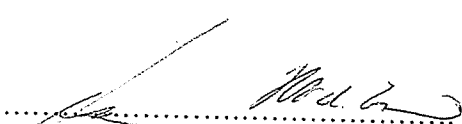
1. Za postoupení pohledávky byla sjednána úplata, a to ve výši **640.000,- Kč** (slovy: šestsetčtyřicettisíc korun českých), která je splatná do 14 dnů od podpisu této smlouvy převodem na účet postoupitele u ČSOB a.s. Velké Meziříčí číslo 209020475/0300. Dnem zaplacení se pro tento případ počítá den připsání finančních prostředků na BÚ postoupitele.
2. Smluvní strany se dohodly, že tato smlouva nabývá platnosti a účinnosti dnem jejího podpisu oběma smluvními stranami, avšak smluvní strany si v případě účinnosti postoupení samotné pohledávky sjednávají v duchu ust. § 36 odst. 2 občanského zákoníku odkládací podmínku, přičemž je sjednáno, že pohledávka bude účinně postoupena až okamžikem připsání sjednané úplaty v plné výši na BÚ postoupitele. Nejpozději do 5ti dnů po zaplacení (dle čl.4, odst.1) je postupitel povinen zaslat doporučeně poštou postupníkovi písemné oznámení o postoupení pohledávky adresované dlužníkovi ve dvojitým vyhotovení.

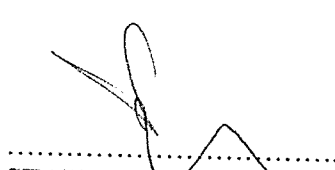
Článek 5

1. Postupitel deleguje na postupníka svou povinnost bez zbytečného odkladu oznámit dlužníkovi postoupení pohledávek a postupník tuto oznamovací povinnost přijímá. Za tímto účelem předá postupitel postupníkovi Oznámení o postoupení pohledávky ve dvojím vyhotovení.
2. Postupitel se zavazuje předat postupníkovi všechny doklady a poskytnout všechny potřebné informace, jež se týkají postoupené pohledávky, při podpisu této smlouvy.

Ve Velkém Meziříčí dne 11.4.2008

V Bruntále dne 14. 4. 2008

ENVIRO-EKOANALYTIKA, s.r.o.
zast. Ing. Zdeňkem Boučkem
Ing. Bedříškou Hladíkovou
jednatelé

STAPECOM, s.r.o.
zast. Ladislavem Petrem
jednatel

OVĚŘENÍ - LEGALIZACE

Podle ověřovací knihy Městského úřadu
Velké Meziříčí poř. č. legalizace 2008/02/14
vlastnoručně podepsal - uznal podpis na listině za vlastní
Ing. Zdeňkem Boučkem, Bc. Ing. Bedříškou Hladíkovou
jména/a, příjmení, datum a místo narození Zadejce
VELKÉ MEZIRÍČÍ, Bedříškovou 5033/10
adresa místa trvalého pobytu - také a místo pobyvu na území ČR
sdělená bydliště mimo území ČR
DP 455001220
druh a číslo dokladu, na základě kterého byly zjištěny osobní údaje,
uveďte v této ověřovací knize
Ve Velkém Meziříčí dne 11. 04. 2008

Podle knihy pro ověřování číslo 0.844/2008
Ověřuji, že PETR HADÍKOV
20080414
č. 970 x 17/136
jehož/jejíž totožnost byla prokázána platným úředním
průkazem, tuto listinu přede mnou podepsal/a.
V dne 14. 04. 2008

Kateřina Komfírková

JARMILA POLÁSKOVÁ
notářská tiskem a pověřená notářkou
Mgr. Ivanou Valtovou
Bruntál

Kateřina Komfírková